Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 6 (1041) ГОД XXI 8 ЛЮТАГА 1976 г. ЦАНА 60 гр.

Пуцяводныя думкі

Я думаю, што калі б Бог стварыў людзей, назначэннем якіх было б толькі есці і не працаваць, ён не даў бы ім рук, даў бы толькі раты; а калі б ён стварыў другі клас, які б павінен быў толькі працаваць і не есці, ён не даў бы ім ратоў, а даў толькі рукі.

А. Лінкольн

Нашы ІНТЭРВ'Ю

КАЛІ ЛАСКА, У НАШ ЛІЦЭЙ!

РАЗМОВА З АЛЯКСЕЕМ КАРПЮКОМ, ДЫРЭКТАРАМ БЕЛЬСКАГА БЕЛЛІЦЭЯ.

— У апошнія гады шмат гаворым аб планах, перспектывах, тэмпах развіцця. Гэтыя ходкія словы часта выступаюць і ў асветных пытаннях. Які канкрэтны выраз знайшлі яны ў вашым ліцэі?

— План — праграма ўдасканальвання працы нашай школы на гады 1972-75 выходзіў з аналізу дыдактычна-выхаваўчага стану да 1972 года. Гэты аналіз выявіў, што ёсць магчымасць далейшага і хутчэйшага развіцця ліцэя, павышэння якасці працы, атрымання лепшых вынікаў. Педагагічны савет і школьная партыйная арганізацыя вырашылі звярнуць асаблівую ўвагу на працэс самаадукацыі, на мадэрнізацыю навучання. Вывучылі мы і абмеркавалі найважнейшыя і найлепшыя метады навучання і выхавання і пачалі іх правяраць на гаспітаваных уроках настаўніцкімі групамі. Актыўнейшыя формы навучання выклікалі зацікаўленне, зрабілі больш актыўнай моладзь. Безупынна пашыралі мы і дыдактычную базу — перамянілі выгляд кабінетаў, закупілі многа школьных дапаможнікаў.

Вялікую ролю сыгралі размовы настаўнікаў з моладдзю. Адбываецца гэта цераз маладзёжныя арганізацыі і выхаваўчы калектыў, у склад якога ўваходзяць прадстаўнікі ўсіх класаў, педагагічнага савета і бацькоўскага камітэта. Гэта памагло настаўнікам лепш зразумець моладзь, яе патрэбы, думкі. Дзякуючы гэтаму пачало вельмі добра ўкладацца супрацоўніцтва паміж настаўнікамі, моладдзю і бацькамі. Калі моладзь уключылася ў рашэнне спраў школы, жыццё яе стала цікавейшае і багацейшае.

— Не абмяжоўваецца яно, відаць, школьнымі заняткамі?

— Багатым з'яўляецца ў нас жыццё і пасля заняткаў. Моладзь можа спяваць у хоры, займацца ў музычным, танцавальным, фатаграфічным і турыстычным гуртках. Можа таксама праяўляць свае здольнасці ў СКС і ў розных прадметных гуртках (іх у нас 20).

— Вернемся аднак да праграмы ўдасканальвання працы школы.

— У выніку паслядоўнага ажыццяўлення яе з году ў год пачаў змяншацца лік дрэнных ацэнак, усё больш добрых і вельмі добрых. Аб павышэнні ўзроўню школы гаворыць многа перавод у наступныя класы. У 1971/72 навучальным годзе засталося на другі год 44 вучні. У 1974/75 г. толькі чацвёра. А ці не аб тым самым гаворыць і такі факт: са 101 вучня чацвертых класаў атэстат сталасці атрымала 100!

— Перавод у наступныя класы і матуральны экзамен — гэта ўнутранашкольныя справы. Важнейшым крытэрыем у ацэнцы ўзроўню школы з'яўляюцца экзамены ў вышэйшыя навучальныя школы. Як вашы выпускнікі даюць сабе раду ў канкурэнцыі за месца ў ВНУ з выхаванкамі іншых школ?

— На працягу чатырох апошніх год лік нашых выпускнікоў, якія паступілі ў вышэйшыя навучальныя ўстановы, патроіўся. Гэта значыць, вырас з 19 у 1971 г. на 60 у 1975 г. Або інакш: у 1975 г. больш нашых выпускнікоў стала студэнтамі ВНУ (60), чым у 1972 г. здало ма-

(Працяг на стар. 4)

Бельскі ліцэй. На школьным катку.

100 РАДКОЎ ГАЙНАЎСКІХ НАВІН

Кожны, хто знаў гэты горад яшчэ драўляным і аднапавярховым, напэўна скажа, што цяпер з кожным годам

ГАЙНАЎКА ПРЫГАЖЭЕ.

Стала яна ажыўленым цэнтрам драўніннай і мэблевай прамысловасці. Гэта ўжо сучасны горад. Прыбываюць ёй новыя жылыя пасёлкі і аб'екты грамадскага карыстання.

Найпрыгажэйшым з'яўляецца кааператыўны пасёлак у трохвугольніку вуліц: Леніна, Ажэшковай і Вызвалення. Складаецца ён з адзінаццаці будынкаў. Ёсць тут некалькі крамаў, стыльная, з пушчанскімі рэквізітамі, кавярня „Верас“, пункт кравецкіх паслуг, кіёск „Рух“.

Паміж жылымі блокамі зроблены кветнікі, пасаджаны дрэўцы, ёсць гойданкі і іншае абсталяванне на пляцах дзіцячых гульняў.

Нядаўна пачаўся другі этап разбудовы гайнаўскага жыллёвага кааператыва. Паўстае пасёлак „Гайнаўка II“ (на больш чым шэсцьсот сем'яў) у акружнасці вуліц: 1 Мая, Вызвалення, Рэя і Леніна. Вырасла тут шэсць жылых будынкаў, з якіх два ўжо хутка будуць аддадзены ў карыстанне.

Разам з новымі кватэрамі будуць адкрыты прадуктовыя крамы і першы ў гэтым горадзе — пункт апекі над дзяцьмі, у якім можна будзе пакінуць дзіця на якісьці час, напрыклад на час пабыўкі ў кіно. Даглядаць дзяцей будуць адпаведна кваліфікаваныя выхавацельніцы. З часам на новым пасёлку будуць збудаваны цэнтры паслуг і новы рэстаран.

Жыллёвае будаўніцтва ў Гайнаўцы.

Хутка дасць першую прадукцыю

ФАБРЫКА ДАМОЎ

у Гайнаўцы. Кожны год яна будзе выпускаць такую колькасць будаўнічых элементаў, якой будзе дастаткова, каб пабудаваць тысячу жылых пакояў. Дзякуючы гэтаму прадпрыемству жыллёвае будаўніцтва значна паскорыць тэмп і, апрача таго, будзе намнога таннейшым. Гайнаўскі завод будзе дастаўляць будаўнічыя элементы таксама ў Бельск Падляшскі і Сямяцічы.

У канцы мінулага года ў Гайнаўцы аддадзен у карыстанне часовы

ВАКЗАЛ ПКС

У вакзальным будынку памяшчаецца пачакальня для пасажыраў, білетная каса, пакой для адпачынку шафёраў і кандуктараў.

Дагэтуль падарожнікі збіраліся на аўтобусным прыпынку пад адзіным малым дашком на жалезных стоўбіках, пад якім крыху можна было схавацца ад дажджу. Восенню, зімою і ранняй вясною дакучаў холад.

Цяпер каля вакзальнага будынка ёсць нават аўтобусныя стаянкі.

Жыхары Гайнаўкі ахвотна карыстаюцца паслугамі

„ПРАКТЫЧНАЙ ПАНІ“

Вядзе яна кравецкія курсы, цырульню, цэнтр кравецкіх паслуг. Можна тут атрымаць парады вопытнага касметыка, што асабліва прыгодна для жанчын, а таксама звярнуцца за парадай да юрыста.

(Працяг на стар. 4)

ПЕСНІ ПРОДКАЎ

Я не клічу вас:
„Людзі, глядзіце назад...
Ідзіце —
наперад! І вышай!..“
Толькі песні
продкаў сваіх
не забывайце!
Глядзіце, каб так не выйшла,
што вы — бязродныя...
Хачу, каб заўсёды вы помнілі
наказы зямлі сваёй
роднае.
Беражыце зямлі галасы.
Беражыце
яе песні,
што напоўнены звонам касы,
што былі нашай песняю
вясной.
...Праплывалі вякі па зямлі,
пакідалі нам
песні.
Гэта продкаў сляды...
Не павінны ніколі гады
у нябыт
тыя песні
звесці!
...Хачу, каб з вас кожны ведаў
песні роднае
Беларусі!
Ведаў
і сэрцам сказаў:
„Песняй продкаў маіх
ганаруся!..“

Ніна Загорская

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

Не забыць мне гэтага... ● Пленум дбайнай гаспадарнасці ● Пінскі трыкатаж ● Аб „Дзяцінства прыстані“ В. Шведа ● Беларускія карэнні „Канапелькі“ ● У гуртку самаадукацыі настаўнікаў беларускай мовы ● Жанчыны з Махнатага ● Весткі з Гаркавіч, Рыбалаў, Белавежы, Нарвы, Крывяціч, Бельска, Дашоў, Канюкоў, Дуібічаў, Гайнаўкі, Пухлоў ● Калі сніцца новая кватэра ● Песня „Nie żałujcie serca dziewczyny”.

ШТО НОВАГА?

Дыскусія на тэму „Ці можна змадэліраваць чалавечы інтэлект?“ ды пытанне ў гэта часу працягваецца. Адзін з тых, хто адстаівае прынцыповую магчымасць стварэння штучнага розуму, — вядомы вучоны правадзейны член Акадэміі навук Украінскай ССР Мікалай Амосаў. Яго гутарка з карэспандэнтам агенцтва друку Навіны датычыць перспектыў развіцця гэтага напрамку ў навуцы.

— Мікалай Міхайлавіч, якія праблемы ўзніклі ў працэсе мадэліравання інтэлекту?

— Перш за ўсё аказалася, што трэба расшыфраваць гэта паняцце і вызначыць, што, уласна, „перакладаецца“ на мову формул. Мы выходзілі з гіпотэзы: розум — мэтанакіраванае дзеянне з мадэлямі. Само па сабе гэта вызначэнне ўжо сёе-тое дае. Можна ж ствараць мадэлі і аперыраваць імі па-за мозгам. Зразумела, што яны абмежаваны, таму што не ўзнаўляюць усіх якасцей жывой сістэмы. І суб'ектыўныя, таму што ў іх па задуме „мадэльера“ адкідваецца тое, што, на яго думку, не галоўнае і непатрэбнае. ЭВМ далі нам магчымасць стварыць дзеючыя мадэлі, у якіх закладзены структура і функцыя. Яны могуць быць настолькі складанымі, што здольны працаваць без чалавека.

Мы выходзілі таксама з таго, што штучны розум — гэта мадэлюючая ўстаноўка, якая ажыццяўляе фарміраванне мадэляў і мэтавыя дзеянні з імі. І тут мы падышлі да самага галоўнага пытання — што ж кірує гэтым працэсам? Так узнікла неабходнасць „перакласці“ чалавечы крытэрый, нават пачуцці на машынныя. Калі скарыстаць іх у якасці энергетычнай базы, яны будуць адыгрываць сваю кіруючую ролю. Так мы і зрабілі.

Асобай праграмы пры мадэліраванні патрабавала і складанасць знешняга асяроддзя, лішак колькасці рэцэптараў, што ўспрымаюць яе. Трэба было выдзеліць галоўнае, абагульніць падобнае і гэтак далей. Адсюль вызначэнне чатырох тыпаў крытэрыяў, неабходных для работы кожнага розуму: універсальныя, спецыфічныя, рабочыя, ацэначныя.

Навошта нам спатрэбілася гэта гіпотэза? Мы імкнемся даказаць, што чалавечы інтэлект не ёсць штосьці абсалютна арыгінальнае і што ён працуе на толькі яму ўласцівых прынцыпах. Мы перакананы, што існуюць універсальныя законы розуму, адна з праяў якіх — чалавечы розум.

Часта пярэчаць: маўляў, пачуцці, асабліва інтуіцыю чалавека, нельга змадэліраваць. Але ж пачуцці не што іншае, як успрыняцце пэўнымі рэцэптарамі хімічных працэсаў арганізма. Інтуіцыя — гэта распазнаванне ў падсвядомасці. Зразумела, што з „нічога“ рашэння не ўзнікне. А значыць, інтуіцыю мы павінны атрымаць аўтаматычна, змадэліраваўшы падсвядомасць.

Кібернетыкі разумеюць свядомасць як праграму выдзялення самай галоўнай для данага моманту мадэлі, як праграму аптымізацыі дзеянняў розуму ў прасторы, часе і адносінах. Мы выдзелілі некалькі паверхаў свядомасці. Гэта вызначэнне сябе ў часе, выдзяленне сапраўднага і ўяўнага, вызначэнне сябе і іншых асоб і пераўвасабленне. Можна назваць яшчэ і пяты ўзровень: самапазнанне.

— Як вы ацэньваеце вынікі зробленага?

— Мы далі кібернетычную інтэрпрэтацыю паняцця „розум“. Як кажуць, расклалі сістэму яго работы па паліцах. У кожнага аўтамата ёсць свой маленькі „інтэлект“, і яго мадэліраванне не выклікае цяжкасцей. Яны ўзнікаюць, калі мы падыходзім да ўзнаўлення асаблівасцей чалавечага розуму. І нам удалося ўзнавіць некаторыя яго „якасці“. Мы „памацалі“ пачуцці, свядомасць і падсвядомасць. І нават у перакладзе

(Працяг на стар. 4)

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

50 год на сцэне

Наша размова з **Л. Р. Рахленкам** — вядомым беларускім савецкім акцёрам і рэжысёрам, народным артыстам СССР, лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі БССР — адбылася ў невялікім, але ўтульным і багатым музеі Беларускага тэатра імя Я. Купалы. Вакол нас мноства фатаграмаў з колішніх і нядаўніх пастановак, афішаў, рэквізітаў, што наглядна адлюстроўваюць 56-гадовы шлях творчых здзяйсненняў гэтай вядучай у беларускім тэатральным мастацтве сцэны, настройвалі да разважанняў і ўспамінаў.

— Леанід Рыгоравіч, што прывяло вас на тэатральную сцэну?

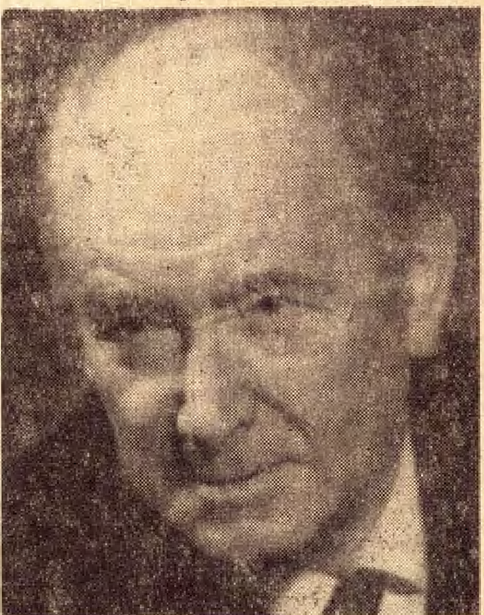
— А хто ж яго ведае? — усміхаецца мой размоўца. — Хіба ж першыя ўражанні з тэатра. Бачыце, нарадзіўся я ў 1907 годзе на Гомельшчыне, у вёсцы Цераховка, дзе мой бацька быў прадаўцом нафты для жыхароў з навакольных сёлаў. Ужо пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі наша сям'я пераехала ў Гомель, і там я ўпершыню ўбачыў, што такое электрычнасць, дамы ў некалькі паверхаў, тратуары. І вось калі я ўжо вучыўся ў першым класе гімназіі, трапіў на спектакль для школьнай моладзі „Стёпка-Растрёпка“. Гэта была мая першая сустрэча з тэатрам. Ён заваражыў, запаланіў мяне! З таго часу я з галавой акунуўся ў тэатральную самадзейнасць, арганізаваў драмгурток у гімназіі, ставіў п'есы і сам выконваў у іх розныя ролі. Гэта была мая стыхія! У 1924 г. я паступіў у Ленінградскі інстытут сцэнічнага мастацтва, займаўся на двух факультэтах: акцёрскім і рэжысёрскім, наведваў таксама лекцыі па гісторыі мастацтва. Тады выкладалі такія славы, як Л. С. Віўен, С. Э. Радлаў, П. П. Гайдэбураў, а лекцыі па выяўленчаму мастацтву вёў унук вялікага рускага жывапісца К. Брулава — П. А. Брулаў. Упершыню ўступіў я на сцэну прафесіянальнага тэатра ў 1926 годзе ў Ленінградзе, у Рабочым тэатры пралеткульта, яшчэ будучы студэнтам. Але адразу пасля заканчэння інстытута ў 1928 годзе прыехаў у Мінск і з таго часу нязменна працую ў Беларускім тэатры імя Я. Купалы.

— Ваша першая роля ў ім?

— Гэта была надта складаная роля ў п'есе Ю. Яноўскага „Ярасць“. Селяніну, ролю якога я выконваў, белагвардзейцы ў часе Грамадзянскай вайны адрэзалі язык. Складанасць ігры заключалася ў тым, што ў рэтраспектыўных сцэнах селянін гэты гаварыў нармальна, а пасля акалечання ворагамі дамаўляўся з людзьмі мімікай і жэстамі. І ўсё ж ён раскрыў змову непрыяцеляў народнай улады, улез на царкоўную званіцу, ударамі ў званы падняў на ногі ўсю вёску. Змоўшчыкі страляюць у яго, і ён мёртвым падае са званіцы. Бачыце, мой акцёрскі дэбют не належаў да лёгкіх, але ўспамінаю я яго з вялікай прыемнасцю. Таксама і мая першая рэжысёрская праца — „Жыццё кліча“ У. Біль-Белацаркоўскага — таксама патрабавала глыбокага роздуму і вялікіх намаганняў. І так яно пайшло. Не паспеў агледзецца, як давялося ўдзельнічаць у 37 п'есах і каля 10 год працаваць мастацкім кіраўніком тэатра. А ў кожнай пастаноўцы, больш таго — у кожным выхадзе на сцэну заставалася часцінка майго сэрца.

— А ролі, якія вы найбольш палюбілі?

— Кожная роля, што мне давялося

выконваць, і кожная п'еса, над якой я працаваў, для мяне блізкія і каштоўныя. Але найбольш захапілі мяне „Хто смяецца апошнім“ К. Крапівы, якую я рэжысераваў і выконваў у ёй ролю Гарлахвацкага, „Фландрыя“ В. Сарду аб паўстанні супраць чужаземнага прыгнёту; з вялікім захапленнем я працаваў над „Крамлёўскімі курантамі“ М. Пагодзіна. З прыемнасцю ўспамінаю турнэ нашага тэатра ў 1955 годзе па Народнай Польшчы і асабліва пабыўку ў Беластоку і той гарачы прыём, з якім мы ў вас сустрэліся.

— Над чым цяпер працуеце і вашыя творчыя планы на будучыню?

— У сучасны момант працую над дзвюма новымі ролямі. У п'есе „Пратакол аднаго пасяджэння“ Геман, рыхтую ролю кіраўніка буйнага будаўнічага трэста. Гэты твор прысвечан маральным праблемам нашага сучаснага жыцця: сумленню, адказнасці, грамадзянскай мужнасці. А другая роля ў новай камедыі А. Макаёнка „Святая прастата“. Надта ж арыгінальная п'еса. У ёй мне давядзецца выконваць ролю міністра фінансаў адной з капіталістычных краін. Як бачыце, я вельмі люблю процілегласці. Бо так яно ўжо ёсць у нашай акцёрскай прафесіі: раз пішаш свой персанаж акварэллю, другі — пастэллю, трэці — маслам. На сцэне акцёр павінен жыць поўным і разнастайным жыццём. Цяпер увесь тэатр на свеце робіць паварот да акцёра, яго непасрэднага кантакту з гледачом. Наогул жа я сам асабіста прытрымліваюся такога погляду: калі ўжо галава лысая, дык гэта яшчэ не прыкмета старасці, а вось калі ўжо сэрца лысае — гэта ўжо напэўна старасць! А калі жывеш творчым жыццём, яно адганяе думкі аб старасці.

— Ад усяго сэрца жадаю вам, Леанід Рыгоравіч, здароўя, доўгіх год жыцця і многіх творчых здзяйсненняў для дабра беларускай сцэны.

Гутарыў **Мікалай Гайдук**
Фота **У. Казлова**

Сцэна са спектакля „Апошняя ахвяра“ А. Астроўскага. У ролях: Прыбыткоў — народны артыст СССР Л. Рахленка, Юлія — заслужаная артыстка БССР Т. Аляксеева.

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota — 7.II. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Mat. 7.00 Wskaz. met. 7.30 Upr. rośl. 8.25 Pr. I prop. 8.40 Pr. dnia. 8.45 Olimp. Stud. Mł. 11.35 Radz. Kazach. i Turk. 12.05 Bajk. Koncert Życz. 12.55 Olimp. 15.15 Studio 2. 15.30 Pr. rozr. 15.45 Ob wielka rzeka Syberii. 16.00 Spotk. z A. Barinim. 16.50 Stud. Olimp. 17.10 TV NRD przedst. 18.25 Wschód w samo południe — film dok. 18.50 Pr. rozr. 19.25 Dobr. 19.30 Monitor. 20.15 Olimp. 20.35 Strzały w Dodge City — odc. I filmu ser. 21.30 Stud. Olimp. 21.55 Bukiet róż z Montreaux. 22.40 Martwy sezon — film fab. radz. 0.40 Stud. Olimp.

Niedziela 8.I. 6.10 Tech. Rol. Wskaz. met. 6.40 Upr. rośl. 7.10 Kurs Rol. 7.45 Przyp., radz. 7.55 Now. w domu i zagr. 8.20 Pr. dnia. 8.25 Antena. 8.45 Olimp. Stud. Mł. 11.45 Lekt. Pegaza. 12.00 Dzien. 12.20 Olimp. 13.15 Dla dzieci. 13.55 Refl. ob. 14.10 Olimp. 15.20 Los. Duż. Lotka. 15.35 Piórk. i węglem. 16.00 Krzysztof Kolumb — film ser. 17.05 L. Kydryński przedst. Sammy Davis Junior. 18.05 Progi i bariery. 19.15 Wieczor. 19.30 Dzien. 20.15 Olimp. 20.45 Nana — odc. I filmu ser. ang. 21.30 Utwory dla moich przyjaciół. 22.25 Olimp.

Poniedziałek — 9.II. 8.45 Olimp. Stud. Mł. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Mat. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Stud. Olimp. 17.20 Dla dzieci. 18.05 Nafta dla Wenezueli — rep. 18.30 Stülpner — zbójnik z gór — film ser. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Stud. Olimp. 20.45 Teatr Tel. Tylko Beatrycze. 23.00 Dzien.

Wtorek — 10.II. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Mat. 8.45 Olimp. Stud. Mł. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Bot. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Stud. Olimp. 16.50 Dzien. 17.00 Palestyńczycy. 17.25 X Y Z cz. II. 17.55 Stud. Tel. Mł. 18.45 Fakty, op., hip. 19.15 Przyp., radz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Stud. Olimp. 20.45 Trzecia granica — film ser. 21.55 Świat i Polska. 22.10 Dzien. 22.25 Stud. Olimp.

Środa — 11.II. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Bot. 7.30 W drodze do nowego. 8.45 Olimp. Stud. Mł. 12.45 Tech. Rol. Wskaz. met. 13.25 Mat. 14.20 Kurs przygot. na wyższe ucz. Fiz. 15.20 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Stud. Olimp. 17.30 Dla dzieci. 18.00 Los. Mał. Lotka. 18.15 Pr. muz. 18.40 Anatomia sukcesu. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Stud. Olimp. 20.45 Major Dundee — film fab. USA. 22.45 Dzien. 23.00 Stud. Olimp.

Czwartek — 12.II. 6.00 Tech. Rol. Wskaz. met. 6.30 Mat. 7.00 Mat. 7.30 Hod./zwierz. 8.00 Mat. w szk. 8.45 Olimp. Stud. Mł. 12.55 Olimp. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Stud. Olimp. 17.10 Ekran z Brat. 18.15 Poligon. 18.35 Pegaz. 20.15 Stud. Olimp. 20.45 Szach królowej brylantów — film krym. radz. 22.15 Dzien. 22.30 Stud. Olimp.

Piątek — 13.II. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Hod. zwierz. 8.50 Olimp. Stud. Mł. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Tech. Rol. Mat. 14.30 Kurs przygot. na wyższe ucz. Mat. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Stud. Olimp. 17.30 Dla dzieci. 18.05 Dla mł. widzów. 18.30 Człowiek i przyroda — film dok. 18.55 Polak w Bagdadzie — rep. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Stud. Olimp. 20.45 Teatr Małych Form. 21.35 Pr. publ. 22.15 Dzien. 22.30 Pr. muz. 22.55 Stud. Olimp.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 6.II. 8.15—11.30 Trans. z Olimpiady. 14.10 Spektakl dla dzieci. 16.15 Hokej. ZSRR—USA. 18.15 Filmy anim. 19.30 Koncert. 20.10 Tańczcie z nami. 20.35 Olimpiada.

Sobota 7.II. 6.55 Pr. dnia. 9.30 Trans. z Olimp. 12.00 Przegl. międzynar. 12.15 Koncert. 14.00 Spektakl dla dzieci. 14.40 W świecie zwierz. 15.40 Film fab. 17.35 Film fab. 19.30 Śpiewa J. Chrystowa. 20.20 Trans. z Olimp.

Niedziela 8.II. 6.55 Pr. dnia. 9.00 Film dok. 10.05 Trans. z Olimp. 12.30 Spektakl dla dzieci. 13.00 Kiosk muz. 13.40 Film fab. 15.15 Hokej. ZSRR—PRL 3 terc. 16.15 Film dok. 16.45 Trans. z Olimp. 18.00 Klub film. 19.30 Romanse rosyjskie. 20.00 Trans. z Olimp. Hokej CSSR—USA.

КІНО

Białowieża U kresu — węg. 10—11. Osobliwa miłość — wł. 12—13. Kalina czerwona — radz. 14—15.

Czeremcha Heca — RFN — 10—11. Dzieje grzechu — pol. 14—15.

Czyże Był sobie drozd — radz. Qeimada — wł. 11—15.

Dubicze Cerkiewne Komedia pomyłek — pol. Okna czasu — węg. 11—15.

Gródek Ani słowa o futbolu — radz. 14—15.

Kleszczele Dzień oczyszczenia — pol. 10—11. El Dorado — USA 12—13. Nie ma róży bez ognia — pol. 14—15.

Michałowo Prywatny detektyw — USA 10—11. Jeremiach Johanson — USA 12—13. To ja zabiłem — pol. 14—15.

Milejczyce Timo Rinnelt porwany — NRD 10—11. Kapitan Mikula Mały — jug. 12—13. Dzień szakala — ang. 14—15.

Narew Rajdowa sympatia — czes. W królestwie ducha gór — jug. 11—15.

Narewka Przygody Hucka Finna — radz. Godzina za godziną — pol. 11—15.

Nurzec Bez wyraźnych motywów — fr. 10—11. Odstrzał — USA 12—13. Wążżżż... USA 14—15.

Orla Pierwsza spokojna noc — wł. Płonąca tajga — radz. 11—15.

Rajsk Weronika w kraju czarów — rum. Ktoś za drzwiami — fr. 11—15.

Suchowola Czyste ręce — rum. Dzieci lwicy z buszu — ang. 11—15.

B.Z.Graf. Zam. 271 F-2.

ХРОНІКА

■ У гуртках БГКТ адбываюцца цяпер справаздачна-выбарныя сходы, на якіх выбіраюцца новыя праўленні і дэлегаты на VIII з'езд БГКТ.

У Ялоўцы (гміна Шымкі) на справаздачна-выбарным сходзе члены Беларускага таварыства падсумавалі сваю дзейнасць, апрацавалі напрамкі далейшай працы і выбралі новае праўленне гуртка ў складзе: Яўгенія Сцішэнка — старшыня, Аляксандр Валькові́ч — сакратар і Марыя Басалай — скарбнік.

У Шымках у склад праўлення выбраны: Данута Салавей — старшыня, Галіна Леанчук — сакратар і Тадэуш Салавей — скарбнік.

Гурткі БГКТ у Ялоўцы і Шымках дэлегатам на з'езд выбралі Аляксандра Вальковіча.

■ 10 студзеня арганізаваўся новы гурток БГКТ у вёсцы Сахоне ў гміне Васількова. На арганізаваным сходзе прысутныя пастанавілі стварыць харавы калектыў, члены яго ўзялі б удзел у конкурсе БГКТ на беларускую песню. 10-асабовы гурток узначаліла настаўніца Марыя Вярцінская. Функцыю сакратара будзе выконваць Анастасія Цібароўская, а функцыю скарбніка — Надзея Беркатоўская.

■ 13 студзеня гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку арганізаваў традыцыйную карнавальную вечарынку, якая працягвалася да раніцы. Іграў аркестр мясцовага аддзела, які адначасова выконваў шмат беларускіх, рускіх і польскіх песень.

■ 17 студзеня падобная карнавальная вечарына адбылася ў Палацы культуры і навукі ў Варшаве, якая была арганізавана варшаўскім аддзелам БГКТ. Да раніцы гуляла на ёй больш 800 чалавек. Прыехалі госці з розных гарадоў Польшчы, у тым ліку шмат асоб з Беластока.

■ 17 студзеня бельскі аддзел БГКТ у доме культуры таксама арганізаваў традыцыйны карнавальны баль, на якім выступіў харавы калектыў аддзела „Васілёчкі“ пад кіраўніцтвам Сяргея Лукашука.

■ 17 студзеня адбыўся справаздачна-выбарны сход у Рыбаках (гміна Шымкі). Вёў яго Мікалай Міруць. Са справаздачай выступіў старшыня гуртка Мікалай Хлябіч. Прыбыўшы на сход старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік у сваёй прамове гаварыў аб працы таварыства і актуальных заданнях гурткоў БГКТ. Сход зацвердзіў план працы, прыняў у рады БГКТ 6 членаў, выбраў праўленне гуртка і дэлегата на VIII з'езд БГКТ. Старшынёю 26-асабовага гуртка выбраны Мікалай Хлябіч, сакратаром — Аляксандр Хлябіч, скарбнікам — Мікалай Міруць, а членамі праўлення — Аляксандр Баршчэўскі і Хведар Хлябіч.

На VIII з'ездзе Беларускага таварыства гурткі БГКТ у Рыбаках і Юшкавым Грудзе будзе прадстаўляць Мікалай Хлябіч — вядомы дзеяч сваёй ваколіцы.

■ У Юшкавым Грудзе (гміна Міхалова) 18 студзеня на справаздачна-выбарным сходзе гуртка БГКТ была падтрымана кандыдатура Мікалая Хлябіча як дэлегата на VIII з'езд Беларускага таварыства. Пасля абмяркоўкі дзейнасці гуртка ў склад праўлення былі выбраны: Ніна Казімеровіч — старшыня, Люба Саковіч — сакратар і Люцына Лукша — скарбнік.

■ 18 студзеня гурток БГКТ у Паўночным Востраве (гміна Шудзялава) на сваім справаздачна-выбарным сходзе абмеркаваў дасягненні і недахопы дзейнасці гуртка. Прадстаўнік ГП БГКТ Яўгенія Іванюк расказвала аб ролі і заданнях таварыства і аб статутовай дзейнасці гурткоў. Прысутныя прынялі ў свае рады 6 чалавек. Затым адбыліся выбары. Аднагалосна старшынёю гуртка бэгэкатоўцы выбралі Уладзіміра Сіткевіча, сакратаром — настаўніка Мікалая Гасперчыка і скарбнікам — Аляксандра Гурыновіча. На VIII з'ездзе Беларускага таварыства прадстаўляць два гурткі — Паўночнага Вострава і суседняга Паўднёвага Вострава — даверана Уладзіміру Жамойдзе — передавому гаспадару.

■ 18 студзеня ў Паўднёвым Востраве (гміна Крынкі) пад старшынством Яўгена Жамойды і з удзелам Яўгеніі Іванюк члены БГКТ абмеркавалі далейшыя напрамкі працы. Пасля прысутныя выбралі новае праўленне гуртка на чале з Уладзімірам Жамойдам, якога адначасова выбралі дэлегатам на VIII з'езд БГКТ. Сакратаром будзе працаваць Яўген Жамойда, а скарбнікам Яўген Мякіш. (мх)

З мінулага Беласточчыны

СУПРАСЛЬСКАЯ ДРУКАРНЯ

Славутыя рукапісныя зборнікі з XI і XVI стагоддзяў, што былі знойдзены звыш ста год таму назад у бібліятэцы супрасльскага манастыра, а таксама не меней слаўныя фрэскі з XVI стагоддзя з супрасльскай царквы ў значнай меры засланілі сваёй папулярнасцю яшчэ адзін з важнейшых у гісторыі культуры Беласточчыны ды наогул Польшчы і Вялікага княства Літоўскага факт, а іменна: звыш 100-гадовую дзейнасць супрасльскай друкарні.

Сярод вучоных доўгі час панавала думка, што аснову супрасльскай друкарні склала абсталяванне, пакінутае ўсходнеславянскімі першадрукарамі І. Фёдаравым і П. Мсціслаўцам у сямідзесятых гадах XV ст. у двары Р. А. Хадкевіча ў Заблудаве і потым трапіўшае ў супрасльскі манастыр. На самай жа справе, як гэта абгрунтавана даказалі А. Кавецка-Грычова і іншыя аўтары і даследаванні „Друкары колішняй Польшчы з XV па XVIII стагоддзе. Сшытак 5. Вялікае княства Літоўскае“*), супрасльскі друкарскі варштат узяў свой пачатак з Вільні. Менавіта недзе каля 1690 г. па загаду мітрапаліта К. Жахоўскага і пры дапамозе князя К. Радзівіла была ўзята частка абсталявання з надта багатай друкарні, што належала віленскаму васільянскаму манастыру і перададзена ў Супрасль. Пры гэтым не абышлося без спрэчак, бо віленскія манахі яшчэ ў 1703 г. патрабавалі вярнуць ім іх маёмасць.

У 1695 г. з супрасльскай друкарні выходзяць у свет дзве кнігі кірылаўскім алфавітам („Мінея обшчая“ і „Служэбнік“), прызначаныя для царкоўнай службы, а ў 1697 г. яшчэ адна — для патрэб унутранага жыцця ў манастырах. Затым у працы друкарні наступае даволі доўгі перапынак. Аднаўляе яна сваю дзейнасць у 1711 г., і з-пад яе прэсаў выходзяць ужо не адно выданні рэлігійнага зместу, але таксама календары („Каляндар польскі і рускі“ Я. Рэцэна) і, між іншым, у 1722 г. „Лексиконъ сиречь словесникъ славенский“, у якім змешчана на 30 лістах каля 4 тысяч старaславянскіх слоў у перакладзе на польскую мову. Наогул супрасльскія друкары імкнуцца расшыраць моўную разнастайнасць сваіх выданняў, друкуюць кнігі на царкоўнаславянскай, лацінскай, польскай, беларускай, рускай і літоўскай мовах.

Для нас асаблівую цікаўнасць прадстаўляе беларуская народная калядная песня, змешчаная ва уніяцкім „Служэбніку“, выдадзеным у 1726 г. Гэтая песня з'яўляецца бадай што адным з першых запісаў вуснай народнай творчасці беларусаў тагачаснай Беласточчыны, з уласцівымі ім моўнымі асаблівасцямі, як гэта відаць ва ўрыўку:

Саўко з Яхімом, своім брацімом,
Скоро прыспелі — зараз запелі,
Форусь з Тарасом гудзелі басом,
Бутрымко з Кантом пішчат
дышкантом,
Дземід з Данілом загралі міло.
Борыс з Протасом спешалі лесом,
Міхайло долом спешыў з Антоном,
Грысь з Молонёю гналі ролёю,
Роман з Ігнатом, со своім братом,
Плылі тудою Еўфрат-рэкою.
Ярэмко ў куточку, на полозочку,
Цертуху нюхаў, музыкі слухаў.

У песні многа зваротаў, якія маюць характар народных прыказак, а таксама шмат лёгкага сялянскага гумару:

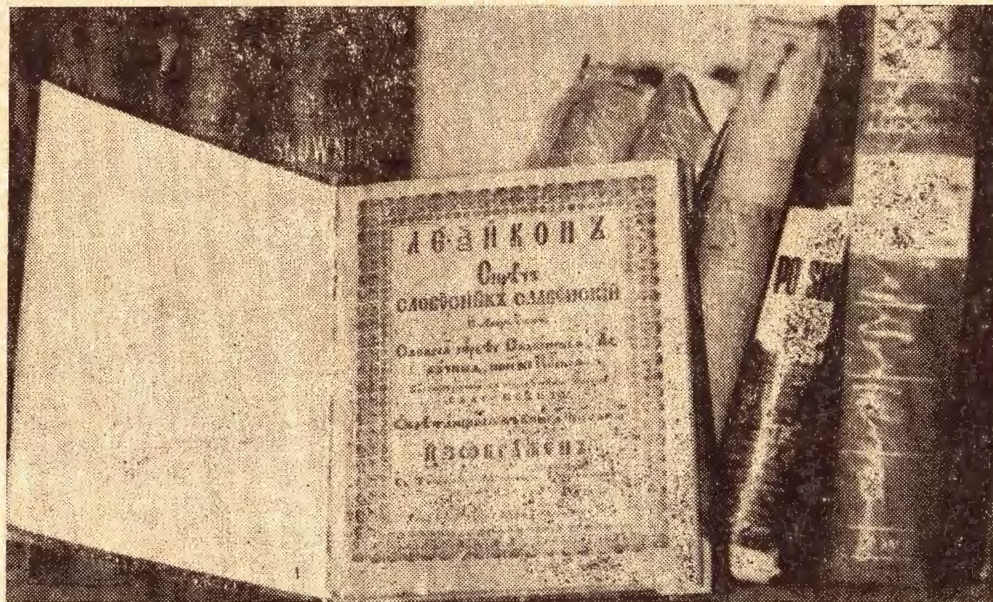
Аўдзей паловы прынёс ослові,
Гаўрыло ў вечку — бычаті сечкі.
Знахарка דося спекла пороса:
Пакуль доспела, сама ўсё з'ела.

Друкарня ў Супраслі хутка ўспрыняла веянні эпохі Асветы. Адсюль выходзяць друкам пераклады польскага пісьменніка С. Морштына старажытнарымскіх і заходнееўрапейскіх драматычных твораў („Гіпаліт“ Сенекі, „Андрамаха“ Расіна), першае польскае выданне „Падарожжаў Гулівера“ Дж. Свіфта, а таксама шэраг навуковых прац, сярод іх „Кароткі нарыс па гісторыі і геаграфіі Польшчы“ Т. Вагі, па сельскай гаспадарцы: Б. Дзяконскага „Прынцыпы сельскай гаспадаркі“ і „Трактат аб пчолах“, па гігіене і ахове здароўя (А. Цісот, „Правілы жыцця дзеля добрага здароўя і даўгалецця“ ці ананімнае „Абвяшчэнне супраць гарэлкі“), па прыродазнаўству і лячэнню (П. Біратоўскі „Весткі цікавыя або ўздзеянне збожжаў, гародніны і лекавых раслін для здароўя чалавечага надта карыснае“). Тут друкуе свае „Набожныя песні“ вядомы польскі паэт XVIII ст. Ф. Карпінскі. Апрача гэтага з супрасльскай друкарні выходзяць дзесяткі любоўных раманаў у перакладзе на польскую мову.

Важнае месца сярод выданняў займаюць таксама рознага роду падручнікі.

У выніку падзелу Польшчы, Супрасль у 1794 г. апынуўся ва ўладанні Германіі. Захопнікі крывым вокам глядзелі на асветніцкую дзейнасць супрасльскіх друкароў і даручылі нейкаму прадпрыймальніку Ё. Кантэру адкрыць у Беластоку ўрадавую друкарню. Яе ўладальнік адразу прыступіў да агалцелай барацьбы супраць канкурэнтнай супрасльскай друкарні, дабіўся сабе права цэнзураваць яе выданні. Калі ж у 1801 г. у Супраслі выйшаў каляндар без цэнзарскага дазволу, Я. Апельбаум — наследнік Ё. Кантэра — склаў данос уладам, у выніку якога супрасльская друкарня вымушана была спыніць сваю дзейнасць, а ўсё яе абсталяванне набыў беластоцкі купец Арон.

На працягу свае звыш стогадовай дзейнасці супрасльская друкарня выпусціла ў свет 228 загалоўкаў кніг (4669 друкарскіх аркушаў), а яе выданні славіліся ў той час высокім тэхнічным узроўнем і мастацкім афармленнем. І нельга не згадзіцца са сцвярджэннем А. Кавецкай-Грычовай: „На карысць кіраўніцтва друкарні трэба запісаць тое, што яно змагло ісці з плынню новых часоў і садзейнічала разбуджэнню інтэлектуальнага жыцця, перш за ўсё ў сваёй ваколіцы, а тым самым і ва ўсёй краіне“.

Стараславянска-польскі слоўнік, выдадзены ў Супраслі ў 1722 г., які цяпер захоўваецца ў бібліятэцы акругoвага музея ў Беластоку.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

*) Drukarze dawnej Polski od XV do XVIII wieku. Zeszyt 5. Wielkie Księstwo Litewskie, Wrocław-Kraków 1959, s.s. 36—40.

Этнаграфічнае акенца

Анна Семянюк з вёскі Тымянка гм. Мілейчыцы на ўсю ваколіцу славіцца сваімі ткацкімі вырабамі з саломы.

Фота М. Гайдука

ТРАКТАРАМ У ШКОЛУ — НЕ ТАК ДОБРА

На сёмай старонцы „Нівы“ № 1 ад 4 студзеня гэтага года змясцілі мы інфармацыю Т.К. пад загалоўкам „Трактарам у школу“. У ёй карэспандэнт хваліць добрую арганізацыю падвозу школьнікаў у вышэй арганізаваную школу ў Крынкі. На жаль, трэба прызнацца, што на гэты раз у інфармацыі „Т.К.“ мелі месца факты, якія ў сапраўднасці выглядаюць інакш. Жыхары вёскі Гаркавічы (гміна Бабікі) паведамілі нам, што дзяцей з вёскі Сукавічы гэты трактар са спецыяльным прычэпам-аўтобусам ніколі не браў. Вучні з Сукавічаў не ходзяць у школу ў Крынкі, а ў Шудзялава. Далей — трактарыст невядома чаму падвозіць дзяцей толькі да Юраўлян, а адтуль ці ў снежную завею, ці ў мароз даводзіцца ім хадзіць у свае вёскі. Так, што не возіць ён і ў Гаркавічы. Жыхары з гэтай вёскі вымушаны штодзень па чарзе вазіць сваіх дзяцей у Юраўляны і прывозіць іх назад дадому. Таму варта, каб школьныя ўлады заняліся гэтай справай.

Т. К. раім лепш правяраць факты перад тым, як збіраецца пісаць. Гэта асноўны абавязак карэспандэнта. (ця)

(Працяг са стар. 1)

туру (56). Апрача гэтага, 35 нашых выпускнікоў апошняга года вучыцца ў пасляліцэальных студыях. Можна параўноўваць яшчэ інакш: калі, напрыклад, у нашай краіне адносіны прынятых у вышэйшыя навучальныя ўстановы да тых, што здавалі туды экзамены, у апошнія 2 гады складае 46-48%, дык для нашага ліцэя такі паказчык складае 77-79%.

—На старонках „Нівы“ адбылася дыскусія аб навучанні беларускай мове. Некаторыя, аспрэчваючы практычнасць навучання нашай мовы, тлумачацца, „што беларуская мова можа памяшацца з рускай...“

— Можа каму-небудзь і „памяшалася“, але факты з нашага ліцэя гавораць аб чымсьці іншым. Вось, напрыклад, з 63 нашых выпускнікоў, якія здавалі экзамен па рускай мове як мове замежнай (на кожны напрамак трэба здаваць замежную мову), не здаў па гэтаму прадмету толькі адзін кандыдат.

— Хацелася б павіншаваць школу, якая атрымала лепшы вынік па гэтаму прадмету ў гэтакім шырокім маштабе! А якія прафесіі выбіраюць вашы выхаванцы?

— Возьмем з апошняга выпуску клас IVa. Было іх 35. Усе здалі матуральны экзамен. 30 здалі экзамены на ВНУ, 14 вучыцца ў палітэхнічных інстытутах, 8 — ва універсітэтах (2 на беларускай філалогіі), 3 — у вышэйшых сельскагаспадарчых школах, 1 — у СГПіС, 1 — у медыцынскай акадэміі, 1 — у вышэйшай педагагічнай школе, 1 — у Вайсковай тэхнічнай акадэміі. Гэты клас мае свайго прадстаўніка і ў Ленінградскім палітэхнічным інстытуце.

— Цешымся вашымі дасягненнямі, несумненна, расце і аўтарытэт вашай школы ў асяроддзі?

— Аб папулярнасці нашага ліцэя сведчыць усё большая колькасць добрых і вельмі добрых кандыдатаў у першыя класы. Прыемна, што да нас прыходзяць вучні з адлеглых мясцін, як Трасцянка, Нарва, Мілейчыцы, Боцькі, Паўлы, Рыбалы, Нурэц, а нават Мельнік (60 км). Вельмі добра, што ў бягучым годзе наш ліцэй атрымаў 80 месц у інтэрнаце. Яны прызначаны для вучняў з адлеглых мясцін.

— Ад паўгоддзя пачнецца новы набор у ліцэй. Вучню VIII класа, якому 15 год, не заўсёды лёгка прыняць рашэнне, якую выбраць школу. Школе таксама не абыякава, хто ў яе прыдзе вучыцца. Як вы рашаеце гэтае пытанне?

— У апошнія два гады арганізавалі мы сустрэчы кандыдатаў у ліцэй з нашымі настаўнікамі. На гэтых сустрэчах вучні атрымоўваюць інфармацыю аб умовах прыёму ў школу і інтэрнат. Знаёмяцца яны і з профілямі класаў: матэматычна-фізічным, біялагічным і агульным. Не хочам, каб нехта памыліўся ў выбары школы.

— Значыць, трэба прыязджаць на сустрэчы са школай, каб упэўніцца, ці варта тут вучыцца. Дык калі сустракаецеся з новымі кандыдатамі ў ваш ліцэй?

— Сёлета гэтыя сустрэчы адбудуцца ў наступныя нядзелі: 29 лютага, 7 сакавіка, 28 сакавіка і 11 красавіка ў гадзінах ад 9 да 10^{30}.

— Жадаем вартаснага папаўнення.

Гутарыў **Хведар Асіновіч**

Табліца паказчыкаў, прадстаўляючых дыдактычныя змены ў Агульнаадукацыйным ліцэі імя Б. Тарашкевіча ў Бельску Падляшскім у 1971-75 г.г.

Указанні	1970/71	1971/72	1972/73	1973/74	1974/75
1 Лік вучняў школы	375	410	434	448	454
2 Пераход у наступны клас	93,3%	89,3%	96,0%	96,5%	99,2%
3 Сярэдгодні адсеў	6,3%	4,4%	2,5%	1,5%	0,8%
4 Лік вучняў IV класаў	47	75	85	93	101
5 Атрымала матуру	44	56	73	81	100
6 Паступала ў вышэйшыя навучальныя ўстановы	28	40	47	62	78
7 Прынята ў вышэйшыя навучальныя ўстановы	19	29	31	49	60
8 Лік кандыдатаў у першыя класы	87	123	119	140	138
9 У тым ліку кандыдаты добрыя і вельмі добрыя	30	59	66	101	90

(Працяг са стар. 1)

Сто радкоў гайнаўскіх навін

У мінулым годзе паслугамі гайнаўскай „Практычнай пані“ карысталася звыш сямі тысяч асоб.

У чатырнаццаці гарадскіх партыйных арганізацыях, якія налічваюць каля 900 членаў, ідзе зараз

ПАРТЫЙНАЯ ВУЧОБА

З думкай аб лепшых поспехах у навучанні паўстаў у Гайнаўцы філіял вячэрняга універсітэта марксізму-ленінізму (ВУМЛ), на занятці якога ходзіць каля ста асоб. Палепшыліся таксама ўмовы вучобы ўвогуле. Гарадскі цэнтр ідэйна-выхаваўчай работы атрымаў нават аўдыё-візуальнае абсталяванне і болып навуковых дапаможнікаў.

Пачэснае аддаванне крыві — не навіна для жыхароў Гайнаўкі і навакольных гмінаў. Вядома,

КРОЎ — НЕЗАМЯНІМАЕ ЛЯКАРСТВА

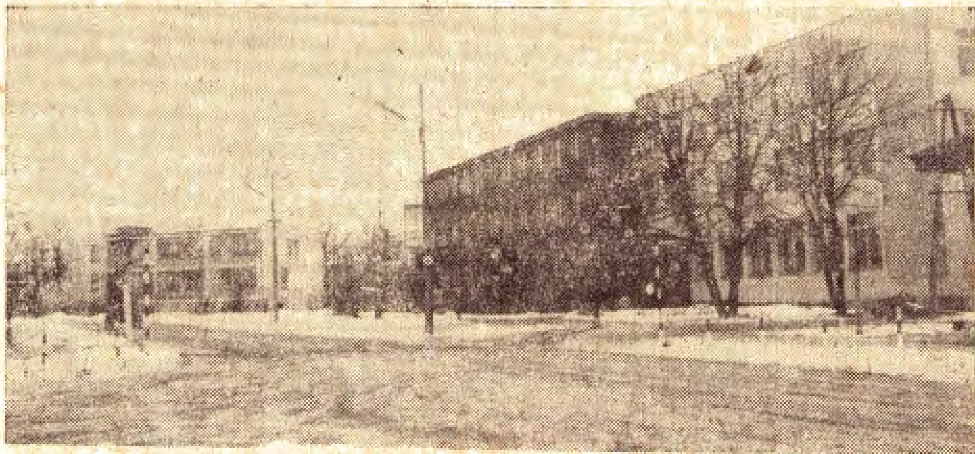
У гайнаўскім донарскім пункце дае кроў каля ста асоб. На апошняй урачыстай сустрэчы донараў дзве асобы атрымалі значкі „Заслужанага пачэснага даўцы крыві“, восем — залатыя, 22 — сярэбраныя і 35 — бронзавыя значкі „Пачэснага даўцы крыві“.

Гайнаўскае прадпрыемства сухой дыстыляцыі драўніны перадала на карысць грамадскую акцыю

„ЗА ЎСМЕШКУ І РАДАСЦЬ ДЗЯЦЕЙ“

800 злотых і, апрача таго, запрасіла на сваю навагоднюю ёлку бяднейшых дзяцей.

Я. Цялушэцкі
Фота аўтара

Гайнаўка. Адміністрацыйныя будынкі.

(Працяг са стар. 2

на мову ЭВМ вызначылі планаванне. Зроблена некалькі мадэляў на лічбавых машынах, якія ўзнавілі работу мозга ў выглядзе семантычнай сеткі. Мы нават атрымалі магчымасць краніць некаторыя чыста псіхалагічныя функцыі. Аднак, відома, штучнага розуму не стварылі. Чаму? Таму што пералічваць кожны этап часовай сеткі, узровень актыўнасці, дапусцім, нават 300 мадэляў з 3000 іх сувязяў (а гэта ў параўнанні з мозгам мізэрная велічыня) на сучасным узроўні развіцця тэхнікі немагчыма.

— Ці азначае сказанае, што Вы адмовіліся ад далейшых спроб стварыць штучны мозг?

— Не. Але паставім пытанне так: якія шляхі тут варта выбраць? Зразумела, можна сканструяваць машыну з 10 мільярдаў фізічных элементаў і злучыць іх сотнямі мільярдаў сувязей. Да таго ж зрабіць яе навучаемай. Магчыма, тэхніка і дойдзе да гэтага, але пакуль, на жаль, гэта нерэальна. Я вымушан вярнуцца да ідэі алгарытму, гэта значыць паспрабаваць схематычна „выцягнуць“ працэсы розуму ў адну лінію ці некалькі паралельных. Калі выкарыстаць сучасныя спосабы праграміравання, вельмі моцную вылічальную тэхніку з вялікай аператыўнай памяццю, можна будзе знайсці нямала цікавых рашэнняў ужо цяпер. Гэта значыць не на ўзроўні дзесятага пакалення машын, а на сучасным. Дзякуючы алгарытмічнай сістэме можна дасягнуць такога становішча, што ў машыны з'явіцца „думка“. Мы будзем мець справу не з механічнымі дзеяннямі аўтамата, а з усвядомленымі: скажам, машына „падумала“ і „вырашыла“ ў даным напрамку не дзейнічаць. Інакш кажучы, мы хочам дасягнуць паўторнага ўспрыняцця — цыкла думак. Верагоднасць тут не такая ўжо і вялікая, але дастатковая, каб зацікавіцца гэтай ідэяй.

— А універсальны штучны розум — ці рэальна гэта?

— Не хачу рабіць агульных прагнозаў. Але, напэўна, у будучым узнікнуць вялікія аналагавыя і гібрыдныя сістэмы. Такія мадэлі, як патрэбнасці і пачуцці, павінны пастаянна „іграць“, іх лепш зрабіць на аналагавых элементах. Больш складаныя рэчы, тое, аб чым думае чалавек, працей увасобіць на вылічальных машынах.

Універсальны розум, я думаю, мы не створым. Таму што ён павінен быў бы ахапіць занадта вялікае кола ўспрыняццяў і мадэляў. А вось у тым, што можна сканструяваць інтэлект на ўзроўні чалавечага, я не сумняваюся. Вучоныя цяпер нават вызначылі тэрмін рэалізацыі ідэі — 30 гадоў.

Людміла Фядорчанка

Куды прапалі працаўнікі?

У Бельску Падляшскім на вуліцы Пушкіна пачаў асядаць у адным месцы брук. Паявілася невялікая выбоіна, але таксама хутка прыйшлі і працаўнікі. Думалася, што раз-два ўсё наладзяць і зноў будзе роўна ды гладка. Аднак яны толькі паказаліся, ды зноў пайшлі няведама куды. Каб аднак пакінуць па сабе нейкі след, то паставілі з абодвух бакоў плот і перасцерагальны знак. А выбоіна расла ды расла і дасягнула такіх размераў, што, едучы матарам, як бач можна ногі пакруціць, а да таго яшчэ і нос расквасіць. Аднак ж ёсць знак? Так, знак даволі прыгожы — увага! дарожныя работы, — але стаіць ён, як сірата (платы чамусьці пападалі) пасярэдзіне выбоіны.

Каго ж ён зможа перасцерагчы, калі яго не толькі здалёк, але і зблізка ледзь убачыш. Ці ж няма ў нашых кодэксе нейкіх другіх знакаў, якія можна было б паставіць некальнімесяцам раў перад небяспечным месцам, пакуль знойдуцца прапаўшыя працаўнікі.

М. Ш.

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЦІШКА ГАРТНЫ — ЧАСТКА 6

Рамесніцка-пралетарскія матывы. У творчасці Гартнага знаходзім нямала твораў, у якіх паэт захапляецца прыгажосцю працы. Да такіх вершаў трэба залічыць: „Я рабочы, гарбар“, „Не здавайся, гарбар“, „Я гарбар малады“, „Каваль“, „Я не маю срэбра“, „Ткачыха“, „Без работы“, „Новая хатка“.

У папярэднім цыкле рамесніцка-пралетарскіх вершаў Гартны выступае як нявольнік працы, трактаваў працу як пракляцце, як нешчасліва неабходнасць. У вышэй названай серыі вершаў Гартны выступае як чалавек, які лічыць, што праца з'яўляецца не толькі сродкам матэрыяльнага прагрэсу ў грамадстве, але і мерылам духоўнай і маральнай вартасці чалавека. Вершы гэтыя і па сваёй ідэалогіі, і па свойму настрою з'яўляюцца чымсьці зусім супрацьстаўным вершам, прадстаўленым намі раней. Песімізм, бязвер'е, смутак, якія акрэслілі вершы папярэдняга цыкла, уступаюць тут месца аптымізму, надзеі, радасці. Як жа прыгожа гэтыя рысы праявіліся ў праграмным вершы Гартнага „Я рабочы, гарбар“.

Я рабочы, гарбар,
Рыцар працы цяжкой,
Я з жалезнай душой,
З сэрцам палкім, як жар.

... Я здружыўся з трудом,
Я ў ём рос, я ў ём крэп;
Люблю мець за сталом
Запрацованы хлеб.
Не хачу, не прывык
Склаўшы рукі хадзіць:
Я гарбар — працаўнік,
Я жыву — каб рабіць.

Падобны настрой выступае таксама ў двух наступных вершах: „Не здавайся, гарбар“ і „Я гарбар малады“. У першым вершы пісьменнік заахвочвае яго працаваць і рыхтаваць такім чынам глебу пад будучае шчасце. Верш „Я гарбар малады“, як большасць рамесніцкіх вершаў, напісаны ад імя ўласнага „я“. Твор гэты можам назваць маніфестам пісьменніка. Аўтар славіць у ім маладосць, працу і надзею на шчасце. Пісьменнік не ідэалізуе жыцця гарбара, аднак, бачыць у сваёй працы прыгажосць, глыбокі сэнс і будучыню. Верш канчаецца насычанай глыбокай ідэйнасцю страфой.

І працую ад сіл,
Бо труд вельмі мне міл, —
А за працай пяю.
Я гарбар малады,
Я вясёлы ўсягды,
Бо я шчасце кую.

Цікава і тое, што ў цыкле вершаў, у якіх праяўляецца культ працы, Гартны вырываецца з кола гарбарскіх матываў і закранае таксама працу людзей, звязаных з іншымі рабочымі прафесіямі. Хочацца звярнуць увагу на прыгожы верш, які можна назваць песняй кожнага чалавека, які жыве з вынікаў дзейнасці сваіх рук. Твор гэты з'яўляецца як бы супрацьстаўленнем працы багаццю, рабочай ахвярнасці — грошам:

Я не маю срэбра, я не маю злота,
Я не маю пекных каменных палацаў,
За то маю сілу, каб рабіць работу,
За то маю хэнць я да ўсялякай працы.
Лом вазьму у рукі, ці вазьму лапату —
Б'ю, шчаплю, капаю зямлю і карэнні.
І бяру за гэта я сабе ў адплату
Толькі на пражытак, хоць раблю старанна.
Але мой заробак лепш мне за палацы
І пякней за срэбра блішчаць кроплі поту,
Бо ён мне даецца за цяжар у працы,
Бо той пот купае творчую работу.

У вершы першую скрыпку іграе рабочая гордасць і годнасць. Гэта новыя і прыгожыя элементы не толькі ў паэзіі Гартнага, але і ва ўсёй беларускай нашаніўскай літаратуры.

„ПАСМАНТА“

Рэчы дробныя, але неабходныя. Возьмем хаця б шнуркі для абутку. Або істужкі, ці гумкі для жаночай бялізны... Яны неабходны ў жыцці, як маленькія вінцікі неабходныя вялікай машыне, без якіх яна не зможа працаваць.

Галантэрыю тканую і плеценую прадукуе ў Беластоку фабрыка пасмантэрыі або „Пасманта“. Дырэктарам яе з'яўляецца мгр інж. Францішак Пайда, выпускнік ленінградскага тэкстыльнага інстытута. Пабываў я на гэтым прадпрыемстве ў пачатку новага года, 2 студзеня 1976 г. Дырэктар паведаміў мне, што ўжо 4 снежня 1975 года фабрыка выканала пяцігадовы план, а перадз'ездаўскае абавязацельства даць дадатковую прадукцыю на 1 мільён злотых было перавыканана на 2 мільёны злотых.

Гадавая прадукцыя „Пасманты“ ў пераліку на грошы складае суму 265 мільёнаў злотых. Калі гэтую прадукцыю пералічыць на метры, дык даўжыня яе была б 300 мільёнаў метраў. Працуе на прадпрыемстве разам з аддзелам у Аўгустове 797 чалавек. На кожнага чалавека на працягу года прыпадае прадукцыя на суму 331 тысяча злотых.

Фабрыка кожны год уводзіць 25 працэнтаў новага асартыменту. У 1975 годзе прадукавала яна 140 асартыментаў. 9 асартыментаў вырабляла са знакам якасці. Са знакам якасці ў мінулым годзе фабрыка дала вырабаў на 18 мільёнаў злотых. На бягучы год запланавана прадукцыя са знакам якасці на 25 мільёнаў злотых. Добрая якасць — заўсёды тут на першым плане.

Другой вельмі важнай задачай з'яўляецца павелічэнне прадукцыі. Напрыклад, рознага роду шнуркоў для абутку прадукуецца столькі, што запатрабаванне на іх у нашай краіне „Пасманта“ пакрывае ў 70 працэнтах.

„Пасманта“ ўступіла на асновы новай фінансава-эканамічнай сістэмы. Яна сама сабе выпрацоўвае фонд на зарплату. Дзякуючы добрай арганізацыі працы, павелічэнню прадукцыі і зніжэнню сабекошту, у 1975 годзе павялічыўся фонд зарплаты на 10 працэнтаў, а сярэдняя зарплата аднаго чалавека была больш як 3 тысячы злотых.

Варта адзначыць і тое, што на гэтай фабрыцы 80 працэнтаў усяго фабрычнага калектыву складаюць жанчыны. Шмат жанчын з'яўляюцца рацыяналізатарамі. Кіраўнік БГП Крыстына Гыжа і інжынер Эмілія Гамалінская ўзнагароджаны адзнакай „Заслужаны для Беласточчыны“. Ткачыха Зіна Іванюк з'яўляецца членам Ваяводскага камітэта ПАРП.

Фабрыка ўносіць свой грашовы ўклад у падрыхтоўку кадраў. Пры тэкстыльным тэхнікуме існуюць 2 класы, якія рыхтуюць працаўнікоў для пасмантэрыі. Навучэнцы тэхнікума ў пасмантэрыі праходзяць практычныя заняткі і практыку. Кожны год 30 выпускнікоў тэхнікума прыходзіць працаваць на гэтае прадпрыемства.

„Пасманта“ супрацоўнічае з падобным прадпрыемствам у Каўнасе. Штогод ездзіць дэлегацыя ў Каўнас і з Каўнаса ў Беласток, каб абмяняцца вопытам.

У артыкуле паказаны дасягненні фабрыкі. Але гэта зусім не значыць, што няма там ніякіх цяжкасцей і клопатаў. Фабрыка значна лепш працавала б, каб сістэматычна атрымоўвала пражу, каб не было праблемы з заменнымі часцямі для машын, каб рабочы калектыў лепш выкарыстоўваў час працы. Падлічана, што каб толькі на чатыры мінуты кожны рабочы лепш выкарыстаў васьмігадзінны дзень працы, дык гэта на працягу года дало б 3,5 мільёна дадатковай прадукцыі. Важнай справай з'яўляецца таксама аднаўленне машыннага парка і аднаўленне тэхналогіі прадукцыі. Усе гэтыя справы былі дакладна абмеркаваны на сходзе прадпрыемства ў студзені месяцы з той думкай, каб „Пасманта“ ў агульнапольскім конкурсе добрай работы заняла добрую пазіцыю.

М. Хмялеўскі

Ф·А·Л·Ь·

СЯМ

Allegro

На-што брау, ко-лі зна

бу-дзе тво-я пшэ-ні-чэн

Нашто браў, колі знаў:
буде твоя пшэнічэнька
буде твоя пшэнічэнька
Я й жончыкі найму, пі
а я тебе, молодую, за
а я тебе, молодую, за с

Ад Веры Паповай, 1932 г. нарад. гэтай песні ад сваіх матулі, бабу. каля Заблудава, запісаў 20 каст транскрыпцыя з магнетафоннай с

Нібы веснавая хмарка, адплылі тыя дні, калі сакоўская моладзь весела і культурна праводзіла час. А яшчэ гады два-тры таму назад так весела праводзілі доўгія зімовыя вечары. Яшчэ бывала і не паспее лістапад абарваць апошні ліст на дрэве, а ўжо ў клубе селяніна збіраюцца члены драмгуртка, каб скласці праграму дзейнасці на наступны год, які заўсёды пачынаўся разам з зімою. Склаўшы праграму, адразу прыступалі да падрыхтоўкі. Хто спяваў, хто іграў ролю ў п'есах, якіх заўсёды ставілі дзве, хто вучыў вершы і так памалу набліжаліся да мэты, гэта значыць, да другога дня каляд. Колькі ж было тады радасці. Зала біткам набітая — дзеці, дарослыя, старыя. Кожны нешта сабе знаходзіў. Найвесялей было дзецям. Яны ж ведалі, што на заканчэнне праграмы будзе ёлка з падарункамі.

Потым адбываліся паездкі. Не было такой суботы, каб не выязджалі ў другія вёскі. Галады, Парцава, Плёскі, Збуч — усе яны памятаюць самадзейнікаў з Сакоў. Так памалу і лета настала. Праўда, ездзіць — ужо нікуды не ездзілі, але затое амаль кожную другую суботу рабілі забавы. Весела, прыемна. А што ж цяпер? Прайшлі каляды, а ў Саках — быццам бы ў прорве. Толькі рэха часамі адгукнецца п'янай песняй. Аб нейкай пастаноўцы і мовы няма. Моладзь быццам бы вымерла. А столькі ж усяго мелі: народная вопратка, гармонік... Аж шкада. Столькі ж працы ўлажыў у гэта бельскі аддзел БГКТ, і ўся яна лопнула мыльным шарыкам. Што здарылася з гуртком БГКТ у Саках, які так добра ўзмахнуў крыламі? Куды ж падзелася моладзь? Так! Скажуць, пэўна, што ў школах. А ці тады не вучыліся? Вучыліся, і адно другому зусім не перашкаджала. Было, аднак, тады неяк інакш. І старэйшыя дапамагалі. А цяпер быццам бы ўсе заснулі. Не, гэта не значыць, што зусім на нішто не рэагуюць. Збірацца — то збіраюцца, аднак не там, дзе трэба. Ды не толькі бэгэкатоўцы. СЗМВ таксама спіць, ды намнога даўжэй. А можа б яны прабудзіліся і ўзмахнулі крыламі, пакуль яны не папрырасталі?!

(ша)

Да таго працуе яна тады, калі захоча (?!). Гэтым жыхары нашай вёскі вельмі абураны, але прадаўшчыца нічуць, паколькі зарплату яна атрымлівае рэгулярна. Вось каб хто завёў парадак у нашай краме! А так няма ніякай рады на нашу прадаўшчыцу.

Запрашаем вас, прыедзьце, самі ва ўсім пераканаецеся“.

Столькі даведаліся мы з пісьма ад жыхара Дубічаў Царкоўных. Што сапраўды гэты чалавек жыве ў Дубічах Царкоўных, можаце не сумнявацца. Пішам гэта таму, каб хто-небудзь не падумаў, што і на гэты раз трапіў нам у рукі ананім.

14 студзеня гэтага года мы наведалі Дубічы Царкоўныя. Ад саміх жыхароў гэтай вёскі мала мы даведаліся аб прадаўшчыцы Н. Каролька. Усе нечага пабойваліся. Нават тыя, прозвішчы якіх нам добра вядомыя. Ці дрыжаць яны за свае пасады, ці думаюць, што „Ніва“ і так нічога не зробіць, а іх саміх пасля яшчэ высмеюць? Мы можам запэўніць, што нікога не падамо да агульнага ведама. Нават, як самі бачыце, не падаем аўтара пісьма. Калі хто гаворыць праўду, на нашу думку, павінен нам давяраць. У суме з усіх размоў, якія мы правялі, вобраз астаецца такі, які прадставіў аўтар пісьма (па ўсяму відаць — найбольш смелы). Нават 14 студзеня, у дзень нашай пабыўкі, крама з прамысловымі таварамі, у якой працуе Н. Каролька, была закрыта. Чаму, мы так і не даведаліся. Чакаем адказу прадстаўнікоў улад гмiннай спулдзельні ў Кляшчэлях.

(яц)

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

Калі людзі адужваюць машыну. *Фота Я. Цялушэцкага.*

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Федасеенка Уладзімір, П а с л я с м е р ч у, 1975, стар. 208, цана 4 зл. 10 гр.

У гэтым рамане вельмі жыва і пластычна прадстаўлена жыццё беларускай моладзі ў толькі што вызваленым ад гітлераўскіх акупантаў горадзе над Сожам. Шматгранны вобраз таго, што для сучаснага маладога пакалення з'яўляецца ўжо адлеглай гісторыяй, а для старэйшага — як жа ж жывым успамінам.

Жычка Хведар, П а р т ы з а н с к і п р а с п е к т, 1975, стар. 64, цана 3 зл. 20 гр.

Паэма пра маладога рабочага, працаўніка Мінскага трактарнага завода, з канвеераў якога сыходзяць славутыя „Беларусі“. Ён — нядаўні выпускнік сярэдняй школы, захоплены стваральнай працай, удзелам у жыцці калектыву сваіх аднагодкаў і старэйшых таварышаў, запалонены сваім першым каханнем да дзяўчыны. Каларытны твор пра беларускага равесніка нашай рабочай моладзі.

Жук Алесь, П а л я в а н н е н а с т а р ы х а з ё р а х, 1975, стар. 208, цана 4 зл. 80 гр.

Зборнік апавяданняў і аповесцей пра сучаснага савецкага чалавека, яго высокую маральную годнасць, пра вернасць Бацькаўшчыне; асуджэнне індывідуалізму, мяшчанства, бездухоўнасці.

Карпюк Аляксей, В е р ш а л і н с к і р а й, 1974, стар. 335, цана 6 зл. 60 гр.

Хто з сярэдняга і старэйшага пакалення нашых чытачоў не памятае той эпідэміі сектанства, якая захліснула ўсю ўсходнюю Беласточчыну ў міжваенны перыяд і бясконцыя паломніцтвы сялян у Грыбоўшчыну, што каля Гарадка?! Вось іменна тадышнія пошукі „мужыцкага Бога“, ласкавага і прыхільнага няшчасным беднякам, ды постаць самазванага прарока Альяша Клімовіча і з'яўляюцца тэмай гэтай памайстэрску напісанай аповесці. Прыгадаем, што яе аўтар быў непасрэдным назіральнікам гэтых падзей, бо паходзіць ён з вёскі Страшава, якая знаходзіцца непадалёк Гарадка. Гэтую кнігу раім прачытаць усім, яна — маляўнічы і аб'ектыўны вобраз жыцця беларусаў Беласточчыны ў міжваенны перыяд.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні кіруйце па адрасу: „Dom Książki”, 15-089. Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(іс)

Дырэктар Ваяводскай бібліятэкі ў Беластоку заказаў чатыры кавальскія замкі, якія хоча павесіць на філіяльнагмінныя дзверы бібліятэк у Ялоўцы, Юшкавым Грудзе, Залуках і Баршчэве. Матывацыя: пячорныя ўмовы, у якіх знаходзяцца гэтыя цэнтры вясковай асветы. Для Баршчэва выдатак будзе лішні: днямі інспектар працы павесіў свой замок на дзверы гэтай бібліятэкі. Знаходзілася яна ў... стадоле. Ц. Я.

Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка“, летам мінулага года часта бываў я з моладдзю на рэчцы. Але запомнілася найбольш мне адна нядзеля. Была цудоўная пагода, у нашай кампаніі спадабалася мне адна дзяўчына. Ад гэтай пары мы часта сустракаліся, я моцна яе пакахаў, але восенню мы мусілі расстацца, бо мяне забралі ў армію. Пасля прысягі я атрымаў водпуск і правёў некалькі дзён у яе. Пасля мы пісалі пісьмы, і вось аднойчы Ніна напісала, што яна цяжарная. Раіцца, што рабіць, ці перарваць цяжарнасць, бо яшчэ ёсць час, ці радзіць? Але я столькі часу Ніну не бачыў, хто ведае, што там дзеецца, ці хаця дзіця маё... Я вельмі Ніну кахаю, але цяжка мне самому вырашыць гэту праблему.

Янка з Бельшчыны

Янка! Чаму ты раптам пачаў сумнявацца, ці тваё дзіця? Не падазраваў жа ты Ніну ў нявернасці раней... Часта ў мужчын так бывае, што хлопец не мае ніякай прэтэнзіі да дзяўчыны, пакуль не зацяжарыць. А мая рада такая. Паедзь хутчэй да Ніны. Развяжце праву. Напэўна будзе найлепш, калі вы хутка пажэніцеся. Перарваць цяжарнасць — дык можна нарабіць сабе клопатаў на ўсё жыццё. Ты ж Ніну кахаеш, а гэта неабыякава для здароўя дзяўчыны, а што, калі потым увогуле дзяцей мець не будзе?

„Сэрцайка“

ЗАКАЗВАЛІ:

Крыстына Сакалоўская з Піражкоў, Валя Бура, Бажэна Раманюк і Аля Пташынская з Гайнаўкі.

Мала, але цікава

Прадаўшчыцы „пад напружаннем“

Так празвалі ў Варшаве латошніц, якія гандлююць зімой замарожанымі фруктамі і гароднінай. Прадаўшчыц забяспечылі камбінезонамі з электрычным абагрэвам. Як кажуць, цёпла і не дзьме.

Вер-не-вер

Добры Астроне! Прысніўся мне вельмі дзіўны сон, быццам я еду з мужам на возе з гноем. Гной засла\-ны. Муж сядзіць наперадзе, каня паганяе, а я за ім сяджу. І каля мяне ляжыць вялікі букет бэзу. Муж аглянуўся і выкінуў тыя кветкі, толькі мне ўдалося злавіць дзве голькі: адна голька была прыгожая, а другая амаль перацвіла. І так мне стала шкада тых кветак, што я аж заплакала і прачнулася.

Астроне, што абазначае гэты сон?

Г. Аня

Адказ на ваш сон не будзе лёгкі і адназначны. Але факт, што ў вашым жыцці будзе нейкая хісткая, няпэўная справа (вы ж з мужам ехалі на возе). Паколькі воз быў напоўнены гноем, чакае вашага мужа, бадай, (бо гэта ён паганяў каня) нейкі выйгрыш у справах або выздараўленне (калі ён хворы). І хаця муж ваш выкінуў тыя прыгожыя кветкі, то вы ўсё ж дзве галінкі злавілі. Так што можна сказаць смела, што за яго поспех ён павінен у многім дзякаваць вам. У суме ўсё закончыцца добра (вы ж заплакалі), а гэта абазначае сямейную радасць.

Астрон

ПОШТА АСТРОНА

Чытачка Люба, што непакоілася пра сон сваёй сястры. Пісьмовых парад Астрон удзяляць не будзе, бо трэба было б стварыць цэлую канцылярыю дзеля гэтага. Калі хочаце, можам надрукаваць гэты сон у газеце.

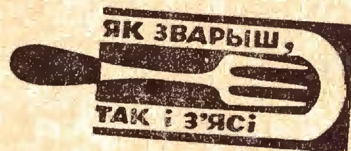
Сталая чытачка з Гайнаўшчыны Галіна. Вашы сны занадта выразна пераклікаюцца са снамі другой „сталай чытачкі з Гайнаўшчыны“. Ці вы выпадкова не сяброўкі-ліцэісткі?

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: М. спісала ўмову з Г., на аснове якой прадала Г. участак зямлі. Яна атрымала 20 тысяч зл. задатку і абавязалася, што заключыць умову ў натарыяльнай форме. Г. пачаў працаваць на зямлі. Аднак заключыць натарыяльную ўмову аказалася немагчыма, бо ўласнікам зямлі аказаўся яе сын. М. звярнула задатак і патрабавала, каб Г. звярнуў ёй участак. Г. на гэта не згадзіўся, тлумачачы, што ў такім выпадку задатак павінен быць, згодна з умовай, звернуты яму ў падвойнай суме. Ці можа М. патрабаваць звароту зямлі і ці мусіць заплаціць перад гэтым падвойны задатак?

АДКАЗ: Заключаная паміж М. і Г. умова з'яўляецца няважнай і ў адносінах фармальных і з увагі на тое, што ўчастак не быў уласнасцю М. Таму і пастанова, што ў выпадку, калі б з віны М. не дайшло да заключэння натарыяльнай умовы, Г. належыцца падвойны задатак — з'яўляецца нядзейснай. З гэтага вынікае, што Г. не мае асноў патрабаваць падвойнага задатку, і М., звяртаючы задатак, выканала поўнасцю свой абавязак. Аднак яна не можа патрабаваць звароту зямлі, бо зямля не з'яўляецца яе ўласнасцю. Асновай яе патрабавання магло б быць беспадстаўнае ўзбагачэнне Г. яе коштам, але Г. яе коштам не ўзбагаціўся. Таму выдачы зямлі мог бы дамагацца яе сын, які з'яўляецца ўласнікам участка.

Куток практычных ведаў

ПАРУ ДЭСЕРТАЎ НА КАРНАВАЛЬНУЮ СУБОТУ

Легуміна з тварагу

Узяць паўкілаграма тварагу, паўшклянкі малака, 15 дэкаў тлустай смятанкі, 20 дэкаў цукровай пудры, ванілін ці ванільны цукар, чвэрць кілаграма марожаных трускалак.

Тварог прапусціць праз мясарубку, пасля чаго расціраць у місцы, дадаючы пакрысе цукар і малако. Да зусім ужо гладкай масы дадаць збітую смятанку (перад тым, як збіваць, трэба яе патрымаць у халодным месцы) з ванільным цукрам, лёгка вымяшаць, палажыць у шкляныя місачкі, кладучы наверсе размарожаныя ў цукровай пудры трускалкі разам з сокам. Уставіць у халадзільнік (можна вынесці на холад у камору).

Апельсінны будынь

На 1 літр малака бярэм 10 дэкаў мукі, 8 дэкаў масла, 15 дэкаў цукру, ванільны цукар ці ванілін, крыху солі, 6 яечак, 3 апельсіны.

Перш за ўсё неабходна пад бягучай гарачай вадой дакладна вышараваць апельсіны, пасля чаго абліць іх кіпенем і добра выцерці сухой сціркай. Падрыхтаваць будынь: у кастрюльцы растапіць масла, дадаць муку, не падсмажваючы яе. Пасля гэтага ўліць кіпячонае, але астуджанае малако; увесь час мяшаючы, дадаць цукар і ванілін, соль, давесці да кіпення. Зняць з агню, астудзіць. У той час нарэзаць апельсіны тоненькімі скрылёчкамі (найлепш пры дапамозе нажа-пілы), вымаючы семечкі. Спаласнутую халоднай вадой і пасыпаную цукрам каструльку абкласці ў сярэдзіне скрылёчкамі апельсінаў. У астуджаную масу з малака і мукі дадаць дакладна расцертыя жаўткі, добра вымяшаць, дадаць збітую пену з бялкоў, ужо толькі лёгка памешваючы. Выкласці атрыманую масу ў посуд з апельсінамі, гэтую каструльку ўставіць у другі, большы посуд з гарачай вадой, і ўсё гэта ўставіць на 1 гадзіну ў духоўку.

Падбіраючы посуд, у якім будзе варыцца будынь, трэба сачыць, каб быў адпаведна высокі, каб накладзеная маса даходзіла да паловы вышыні, а вада ў другім посудзе павінна даходзіць толькі да вышыні масы, каб не накіпела яна ў будынь.

Праз гадзіну варкі трэба праверыць нажом, ці будынь гатовы. Калі нож чысты — трэба вымаць будынь. Астудзіць, зусім халодны можна яшчэ паставіць у халадзільнік, а з формы вымаць адразу перад падачай.

Гаспадыня

Блішчынскі прыціх, насупіўся, памеркаваўся і асцярожна зазначыў, углядаючыся ўдалячынь:

— Адкуль ён возьмецца?! Так нехта.

Цімошкіну стала прыкра, што зямляк не пацвярджаў яго радасці.

— Дзівак, ты паглядзі: у ватоўцы, вялікі і ідзе валюхаючыся. Пэўна, Здабудзьку нясе. Хіба не?

Блішчынскі яшчэ паўглядаўся ў далёкую, знямоглую, відаць, ад хады пастаць і вылаяўся:

— Ну ведама ж, дурня кавалак! Якога д'ябла прэцца сюды! Не было яму іншай дарогі, ці што? От жа балда.

— А куды ж яму ісці! — здзівіўся Цімошкін. — Бачыць сцірту, да яе і ідзе.

— Бачыць! А таго не разумее, што нас выкрые. Яшчэ немцаў за сабой прывядзе.

Іван падышоў яшчэ бліжэй, і хлопец ужо не толькі адчуваў, але бачыў і пазнаў яго кароценькую з адтапыранымі кішэнькамі ватоўку, схіленыя дужыя плечы, на якіх ляжала нейкая ноша; пад грудзямі на паску боўтаўся яго ППШ.

Блішчынскі ўстрывожаным поглядам зноў акінуў далягляд, але, здаецца, нідзе ніхто не сачыў за імі. Тады ён паставіў на ахоўнік аўтамат і сказаў:

— Не мог дзе пачакаць да ночы. Трэба ж было перціся на віду ў немцаў... І ты гэта вось што, Цімошкін... Хочаш ўратавацца — трымайся ля мяне. Разумееш? Ты не слухай яго. Зноў жа, я камандзір, а не ён. Я сержант, разумееш? А ён радавы.

— Ну, гэта ўжо дудкі, — сказаў акрыялы Цімошкін.

— Як гэта дудкі?

— А так.

Блішчынскі коратка зірнуў на хлопца і змоўк, нешта стаіўшы на сваім пачарнелым ад сцюжы і маладога шчаціння твары. Затым быццам прыпамятаў што, сунуў за пазуху руку, дастаў пляшку, пабоўтаў, але там, пэўна, было пуста, і ён шпурнуў ёю ў бочку. Звонка бразнуўшы, пасудзіна адскочыла ў снег.

— Чорт з табой! — сказаў Грышка. — Прападзеш — сам будзеш вінаваты.

Ён злаваў, але Цімошкіну ўжо плявацца было на ягоную злосць. Іван падышоў ужо зусім блізка і цяжка тупаў па снезе, вельмі сагнуўшыся і трымаючы на спіне чалавека. Пасля ён зірнуў наперад, убачыў іх пад сціртай, спыніўся, угледзеўся і, відаць, пазнаўшы, засігаў шпарчэй. Цімошкін быў вельмі рады ў той час, што ён жывы і ўрэшце знайшоўся і што яны будуць разам, толькі...

Толькі каго гэта ён валачэ на сабе ў шызым афіцэрскім шынялі? Не, то зусім не Здабудзька. У Здабудзькі звычайны, як і ва ўсіх, салдацкі шынель, а ў гэтага чалавека нястрыжаная галаў, на якой вецер шкуматае святлявыя валасы, і доўгія ногі ў ботах звісаюць ледзь не да самага снегу.

І тут Цімошкін зірнуў на свайго земляка. Той пэўна таксама згледзеў ужо незвычайную ношу ў Шчарбака і насцярожыўся, трывожна прыжмурыў блізарукія вочы, раздзьмуў ноздры. Пальцы ягоных рук нервова забегалі па грудзях, бы шукаючы штось, намацалі рамень сумкі і ўчапіліся ў яго.

Прадчуваючы нешта агідна нядобрае, Цімошкін ужо не стрымаўся на месцы і кінуўся цераз гурбу да сябра. Раскідваючы ботамі снег, ён падбег да яго, увесь час узіраючыся ў хлопцаў твар, урэшце сустрэў яго позірк і не спазнаў яго. Страшна было бачыць, які стаў Іванаў твар! Напэўна, ад стомы, бруду і поту, што заліваў яго шчокі, выраз стаў зверааваты, вочы глядзелі з лютым, нейкім вар'яцкім бляскам. Ад гэтага яго выгляду ў Цімошкіна ўраз засмуцілася радасць сустрэчы — ён ужо пэўна ведаў, што ў сябра сталася кепскае.

Нічога не кажучы, Цімошкін падхапіў на хлопцавай спіне ношу, і, хістаючыся, яны ўдвух пайшлі да сцірты. Ледзьве дабраўшыся да застрэшка, Шчарбак, не прамовіўшы і слова, разам з ношаю апусціўся бокам на салому. Цімошкін асцярожна паклаў у доле чалавечыя ногі і ўпершыню зірнуў на таго, хто нерухома ляжаў побач з сябрамі. І хлопец жахнуўся. У акрываўленым шызым шынялі за Шчарбаковай спіной ціха стагнаў збялелы, не падобны да сябе маёр Андрэеў.

На некалькі секунд, здаецца, хлопец скамянеў, панішчаны тым, што ўбачыў, пасля зірнуў на Блішчынскага. Зямляк ціснуўся да сцірты, глядзеў на двух чалавек у доле і кусаў вусы. Але, намогшыся, ён зараз жа змяніў разгублены выраз твару, неяк фальшыва ажывіўся, апусціўся перад нерухомым маёрам і загаварыў па-жаночы хуценька, вінавата і адначасова фальшыва:

— Таварыш маёр! Таварыш маёр! Вы жывыя?

Тады ў доле нядобра прастагнаў Шчарбак. Павольна, пэўна, ледзьве пераадольваючы стому, ён узняўся на рукі, затым на калені, прыступіў на адну нагу, на другую... Твар яго стаў яшчэ страшнейшы — да часу пастарэлы, счарнелы і ўпарты хлапечы твар, — марудна падымаўся ён, несучы ў вачах поўны нянавісці і злосці погляд, скіраваны ў бок Блішчынскага. Цімошкіна Шчарбак чамусьці не заўважаў, нібы яго і не было тут. Адчуваючы, што здарылася жахлівае, хлопец, не цямячы нічога, вінавата стаяў побач.

А Шчарбак тым часам устаў і, не

ТРЫБУНА чытачоў

Новая Белавежа-палац

У 49 нумары „Нівы“ за 1974 год паведамлялася, што пачнецца пабудова новага вакзала ПКП у Белавежы-палацы. Хачу сёння данесці, што вакзал Белавежа-палац закончаны.

Хто з чытачоў „Нівы“ быў у Белавежы ў мінулым, дык помніць, што пасажыры збіраліся тут на адкрытым пероне і так чакалі прыезду поезда.

У сувязі з вялікім турыстычным рухам, Міністэрства камунікацыі рашыла ў першую чаргу пабудаваць вакзал у Белавежы-палацы. Будынак вакзала відны, прасторны, з буфетам. Кошт пабудовы — 4 мільёны злотых.

Э. Вайсковіч

КВІТЭ, ЯК ВІНОК

Ростэ, ростэ
помалу і доўго,
розвівается,
як кажды пучок ружы,
як кажды вінок,
квітэ, квітэ
хутко і коротко,
пэрэквітае,
як кажды вінок,
пэрэквіло ужэ
ужэ ўсё опало...

Толік

НАШЫ ДЗЯДЫ

Я не першы
Пачынаю пісаць вершы.
Нікога гэтым не здзіўлю,
Што пра нашых дзядоў і бабак
скажу.

Што цяжка яны працавалі,
Зямлю валамі, пазней коньмі аралі,
Жыта цэпам калацілі,
Цэлую зіму малацілі.

У жорнах на хлеб малолі,
Дасыта не наядаліся ніколі.
Расчынялі хлеб у дзежы,
Самі пяклі, елі нясвежы.

Збіралі ягады і сушылі,
Сушанымі чарніцамі бя
Спажывалі многа рэдзь

Ад такой яды чалавек

Былі добрымі пешаход
І яшчэ скажу мімахода
Што мала хто курыў
І надта рэдка гарэлку

Жанчыны зусім не кур
Было грэшна і перад лю
Дзяўчына-курэц не стал
З такою ажаніцца — н

М

зводзячы лютага позірку з Блішчынскага, счырванелай рукой намацаў ззаду свой кабур, дастаў пісталет і зняс̈іленым павольным рухам тузануў узад і наперад затвор.

— Скідай шынель, воўчая душа! — сіпатым прастуджаным голасам сказаў ён Блішчынскаму. Той, хіснуўшыся, ускочыў ад маёра, ускінуў перад тварам рукі з тонкімі дрыготкімі пальцамі і замармытаў агідна і жаласна:

— Стой, стой!! Што ты? Завошта? Я ж нічога... Клянуся!

— Клянешся? Ах ты падлюга, здрадніцкая морда!.. Клянешся? А маёра хто кінуў? Хто сам ратаваўся? Не, не выйдзе, гніда!

Ён сагнуў руку з пісталетам, скіроўваючы яго ў грудзі Блішчынскага, і тады, можа, за якое імгненне да стрэлу, нейкая сіла штурхнула Цімошкіна да сябра. Ён схапіў яго за руку і, сам не ведаючы чаму, загамaніў:

— Стой, Ваня! Стой! Не трэба! Потым! Чуеш? Потым.

Шчарбак ірвануў ад яго руку.

— Прэч! Не замінай!

Але ўжо гэтае кароткае імгненне прамаруджання дало, пэўна, Грыпшку магчымасць апамятацца, і ён закрычаў другім, абураным голасам:

— Што ты робіш?! У каго страляеш?! Разбярыся, зразумей, дурань. Завошта губіш!!!

Ці гэта зрабіла сваё ўражанне, ці тое, што Цімошкін паспеў крыкнуць, што тут недалёка немцы, але Шчарбак апусціў пісталет.

(Працяг будзе.)

Хоць ты ў трубку палязай

Людзі кажуць, што ў Бабіках ёсць скупка свіней і жывёлы. ГС у Крынках узяў у арэнду ў Марціна Нармантовіча хлеў і гумно. У хлеў заганяюць купленых свіней ды жывёлу, а ў гумне ёсць склад мяшанкі для жывёлы. Купля адбываецца два разы ў тыдзень — у панядзелак і сераду. Каля вагі дапамагае Марцін з жонкаю — за гэта ім ГС плаціць. Сюды прывозяць кожны раз каля 60 штук свіней ды 10 штук жывёлы. І тут бяда. Як толькі парсюк з'ехаў на вагу, Марцін крычыць, каб гаспадар з возам уцякаў з пляца, хаця на тым пляцы можна змясціць некалькі фур. Але чалавек уцякае чым хутчэй, хаця яшчэ не дастаў квітанцыі за парсюка ані грошай, а часам хоча ж і ў краму зайсці.

Спачатку людзі коней ставілі каля крамы, а крамару трэба было прыбраць, што коні набрудзяць. Цяпер краму абгарадзілі сеткай і ўжо не заедзеш. І вось дзявайся куды хочаш, хоць ты ў трубку палязай. Ды адкуль такую трубку ўзяць? А мо ГС Крынкі параіць, адкуль яе ўзяць? Бо людзі коней ставяць на шашы, а тут вельмі часта ездзяць машыны. Некаторыя едуць на панадворак да Віцькі Алізаровіча, там яго жонка прыбярэ, што чужыя коні напаскудзяць. А Марцін праганяе людзей, бо не хоча прыбраць, хаця яму напэўна за гэта плацяць. Кажуць, што хутка загадае людзям, уязджаючым на пляц да вагі, падвязваць каню пад хвост вядро або шапку, каб не нас..ў на пляц.

Ніяк

Так напраўляюць

ЗУРТ у Гайнаўцы не мае добрай славы. Ездзяць яны па сваім тэрэне два разы ў тыдзень — аўторак і пятніцу. Пераважна ў пятніцу яны маюць „рух“ — рамантуюць тэлевізары тым, у каго яны яшчэ на гарантыі, і тым, у каго бяруць грошы пасля гарантыі. Як ве-

П. Дубовіч

І доўга так будзе?

Дарога, якая ідзе з Сакоў у Сухавольцы (Кляшчэлеўская гміна) настолькі няроўная і ўхабістая, што ехаць па ёй вельмі цяжка і марудна. А яна жвіраваная, як і ўсе важнейшыя дарогі. Аднак гмінныя ўлады ў Кляшчэлях мала пра дарогі дбаюць. Як калісьці яе выкапалі і выжвіравалі, дык, відаць, і забылі, што ад часу да часу трэба дзе-недзе падсыпаць жвіру ў калдобіны. Час падумаць аб гэтым.

*

Падобная сітуацыя і на дарозе каля вёскі Тапаркі, той жа гміны. Тут даўно пралажаны быў мосцік. Цяпер на тым месцы балота і цяжка праехаць фурманкаю. А веласіпедам і матацыклам не паедзеш увогуле. Чаму ж ніхто не паклапоціцца пра гэты мосцік? Тым больш, што „Ніва“ пра яго калісьці ўжо пісала. Кляшчэлеўская гміна аднак так рэагуе на крытыку, як гарохам аб сценку.

М. Панфілюк

З Бельска

Вельмі хутка развіваецца ў Бельску індывідуальнае будаўніцтва. Будуюцца жыллёвыя пасёлкі па вуліцы Электрычнай і Дубяжынскай. Сюды праводзяць гарадскую каналізацыю, а таксама і ваду з гарадской вадакачкі. Загаспадарваецца таксама наваколле, садзяць людзі дрэўцы, кветкі, сеюць траву.

І. Кірызюк

У Сухінічах

Клуб „Рух“ у Сухінічах варта пахваліць. Тут парадак, чыста, многа кніжак і розных сельскагаспадарчых брашур, газеты можаш пачытаць. Загадчык клуба Іван Апановіч стараецца, каб гэты вясковы клуб прыцягваў і дарослых, і моладзь. Не дазваляе, праўда, у клубе іграць у карты, але колькі хочаш, калі ласка, гуляй у шахматы, даміно, шашкі. Адным словам, культурная дзейнасць у сухініцкім вясковым клубе развіваецца ў добрым напрамку.

Віт

Стары чытач „Нівы“

З нагоды новага года я надумаў напісаць пра старога чытача „Нівы“. З'яўляецца ім 89-гадовы жыхар Відава Зіновій Фірсовіч. Жыве ён са сваёй дачкой на калоніі, як тут гавораць, у Бабіне.

— Вазьмі, выпішы газету ў нас, — гаворыць Зіновій, — то не прынясуць ніводнай. Лістаношу не хочацца несці да нас, дык пакіне ў Божка. Так бывае з усімі пісьмамі і ўсім іншым. Як паедзе дачка ў Бельск, дык абавязкова купіць. Таксама сын прывозіць з Беластока.

— А што вас асабліва цікавіць у „Ніве“?

— Што іх цікавіць? — адгукаецца дачка Насця. — Усё! Як пачнуць чытаць, дык ад першай старонкі да апошняй. Асабліва цікавіць іх „Трыбуна чытачоў“. Нават „Сэрцайка“ і то перачытаюць.

— А так, так, — дадае Зіновій, — „Ніва“ — гэта найлепшая газета. Мяне іншыя не цікавяць. „Ніва“ — гэта мая газета.

Што ж, пажадаем Зіновію Фірсовічу ў новым годзе 100 год жыцця і таксама ...ання „Нівы“.

Валянцін Анапюк

...“. Ваш верш без зага... назвала я...) падабаецца і ...друк, але не можам дакладна... ць, як жа вы назвалі асобу, ...аце. Калі ласка, напішыце

... Здарэнне з тэлефонам у ...ла вы прадставілі няпра... праверылі). Здаецца, што, ... аб нечым востра пісаць, ...іва салідна правяраць фак... біста, на месцы, а не праз

Аўтар верша „Імпараўскія чэрці“ (згодна з вашай воляй — прозвішча не называем) верш нам вельмі спадабаўся і, зразумела, ён будзе надрукаваны. Раім прабаваць далей сваіх сіл у гумарыстычна-сатырычных вершах.

7 студзеня ў Рыбалах у гаспадара Георгія Л. згарэла страха на хляве, затраты на 10 тыс. зл.

А 10.І. у вёсцы Петрыкова, Бельскай гміны, згарэў цэлы хлеў, а ў ім 5 штук свіней.

На наступны дзень у Беластоку на вул. Ліповай Славамір М. машынай наехаў на абазначаным пераходзе для пехацінцаў на старую (64г.) Зафію З., якая ў выніку гэтага апынулася ў бальніцы.

12.І. ў Сямяцічах гаспадар на фуры аб'язджаў стаяўшы самаход і, не заўважыўшы, заехаў дарогу іншаму самаходу, які пад'ехаў якраз. У выніку гэтага фурман Станіслаў Р., пакалечаны, трапіў у бальніцу.

У той жа дзень зноў у Рыбалах згарэў дах на хаце, крытай саломай — Івана Х.

14.І. на дарозе з Храбалоў у Праневічы ў вёсцы Гацькі Павел Р. „газікам“ наехаў на Уладзіміра Л. з Плёскаў, які ішоў сярэдзінай вуліцы. Пешаход у бальніцы.

Падзяка з вёскі Плянта

Мы, жыхары вёскі Плянта, у свой час звярталіся да рэдакцыі „Нівы“ з просьбай памагчы, паколькі на нашай вуліцы ў вёсцы гарэла толькі адна лямпачка. За дапамогу сардэчна дзякуем, бо цяпер у нашай вёсцы гараць на вуліцы ўжо ўсе лямпачкі. І прайсці такой вуліцай прыемна і весела.

Жыхары вёскі Плянта

А ўсё ж дрэўца вырасце

Мы пісалі раней, што каля святліцы ў Крывяцічах малакультурныя людзі знішчылі дрэўцы і кветкі. А вось зноў будзе зялёны астравок каля святліцы. На месцы знішчанага будуць пасаджаны новыя дрэўцы. Месца сяляне абгарадзілі ўвосень прыгожым драўляным плоцікам. На „астраўку“ пасадзяць каля сарака дрэўцаў. Плот таксама зрабілі самі сяляне.

І. Кірызюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

МАГАЗІН У ВОЙНАЎЦЫ БУДЗЕ

У 43 (1026) нумары „Нівы“ ад 26 кастрычніка змясцілі мы публікацыю аб распачатым грамадскім чынам і недаканчаным **прадпрыемствам „Лес“** (якое было абавязана закончыць) магазіне на вырабы з саломы, з лазы і г.д. у вёсцы Войнаўка. Аднак ёсць надзея, што магазін будзе закончаны. Добра, што яшчэ адну справу ўдалося шляхам нашай крытыкі ўладзіць для дабра людзей. Наш погляд такі: пачатае трэба закончыць як мага хутчэй.

Białostockie Przedsiębiorstwo Produkcji Leśnej „Las“ w Białymstoku w sprawie umieszczonego w Waszym czasopiśmie „Niwa“ felietonu odnośnie budowy we wsi Wojnówka wyjaśnia:

Budowę rozpoczęli samorzutnie producenci koszy słomianych, traktując to jako czyn społeczny. Istotnie leżało to w interesie ich jak i Przedsiębiorstwa, które chciało w tę sprawę włączyć się przez pomoc w materiałach budowlanych. Niestety przewidywane nakłady na wykończenie wymagały ujęcia budowy w tryb inwestycyjny. A więc uzyskanie zezwolenia na lokalizację, przekazanie terenu itp. Urząd Gminy w Dubiczach-Cerkiewnych początkowo nie widział możliwości przekazania terenu, gdyż był on przeznaczony na budowę boiska szkolnego. W dalszym postępowaniu i obszernej korespondencji w zasadzie zgoda na lokalizację i przekazanie terenu została uzyskana, ale należy spełnić szereg wymogów, jak wypisy z rejestru i wyrysy geodezyjne z Biura Geodezji i Urządzeń Rolnych w Hajnówce.

Przedłużyło to sprawę i całkiem nas nie dziwi zniecierpliwienie zainteresowanych producentów koszy, w dodatku ponieśli osobisty wkład.

W wyniku szeregu trudności natury formalnej zamierzaliśmy odstąpić od tej budowy. Jednak zważywszy wkład ludzi i potrzebę takiego magazynu, ponownie rozpoczęliśmy sprawę i mamy obietnicę władz, że wyrażą zgodę. W tym stanie rzeczy postanowiliśmy ten magazyn wybudować i uważamy, że prace te zostaną zakończone w pierwszym półroczu 1976 roku.

Dyrektor Stefan Daszkiewicz

А ЯК З ТАВАРАМІ Ў ЧАРОМСЕ?

Зноў гайнаўскі **аддзел ВЗГС** на карэспандэнцкую публікацыю „За што ім плацяць грошы“ № 47 ад 23.XI.75 бароніцца і тлумачыцца даволі блытана. Карэспандэнт, напрыклад, піша, што была пастаўка ў краму, якая складалася з... трох асартыментаў — воцат, алей і пячэнне, а гандаль на гэта нічога, бо як быццам бы быў тады ў магазінах (дадумваемся — гайнаўскіх) рэманент. Але ГС-ы атрымалі загад, каб лепш забяспечыць крамы, старанней, і гэта добра, гэтага ад ГС-аў будзем дамагацца заўсёды, бо на тое яны ёсць.

W nawiązaniu do notatki, która ukazała się w „Niwie“ nr 47 z dnia 23.11.75 r. informuję, że po sprawdzeniu punktów sprzedaży detalicznej w osadzie Czeremcha, nie stwierdzono jakichkolwiek braków podstawowych art. spożywczych poza konserwami mięsnymi. Po przeanalizowaniu okresu pobranych towarów z Zakładu Handlu w Bielsku Podlaskim stwierdzamy, że w tym okresie w naszym Oddziale były przeprowadzone remanenty w mag. spożywczych i na ten okres dyrekcja oddziału zobowiązała Zarzady GS naszego rejonu do uzupełnienia występujących braków w innych Zakładach Handlu lub Oddziału naszego pionu.

Dyrektor Oddziału P. Buryło.

„Niwa“ — Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu“, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

РАЗУМНЫЯ САБАКІ

Аднойчы ў цягніку мне давялося быць сведкам размовы, змест якой быў вельмі цікавы. Размова ішла пра сабак.

— У мяне неяк быў сабака, — расказваў адзін з пасажыраў, — з незвычайнымі матэматычнымі здольнасцямі. Калі я ішоў у рэстаран, то заўсёды браў яго з сабою, каб ён правяраў рахунак. Ён рабіў гэта, лічачы колькасць страў і параўноўваючы цэны з указанымі ў меню, пасля чаго падлічваў суму. У выпадку падману разумная жывёліна хапала афіцыянта за нагу, і дарэмна той выкручваўся, тлумачачы, што ён усяго толькі чалавек і мог памыліцца. А цяпер, калі мой таленавіты сябар назаўсёды пакінуў мяне, мне прыходзіцца несці вялікія страты, бо няёмка ж самому правяраць рахунак, а тым больш — кусаць афіцыянта.

— Аднойчы, — пачаў другі, — мне давялося пакінуць на ноч кватэру на свайго мышалова. Ноччу залезлі злодзеі і пачалі грабіць. Сабака ціхенька, каб не спалохаць грабежнікаў, выскачыў з кватэры, замкнуў дзверы і пабег да суседзяў, адкуль па тэлефоне паведаміў міліцыі аб тым, што здарылася. Калі я раніцай прыйшоў дадому, усё было ў поўным парадку: на злодзеяў надзеты наручнікі, а верны вартаўнік маёй маёмасці заканчваў даваць паказанні ўладам.

— Мой сабака, — сказаў трэці пасажыр, — цудоўна іграў на скрыпцы. Па вечарах ён садзіўся на свой дыванчык, браў у лапы інструмент, націраў смычок каніфоллю, і пачынаў іграць. Ніхто са знаёмых, якія прыходзілі да мяне, не хацеў паверыць, што чацвераногі віртуоз быў заўсёды толькі самавучкам і ніколі не вучыўся ў кансерваторыі. Яму нават прапаноўвалі даваць канцэрты ў філармоніі, аднак яны не адбываліся, бо сабака, высока ацэньваючы сябе, запатрабаваў вельмі вялікі ганарар.

Пасажыры змоўклі, а мне вельмі захацелася сваю чаргу здзівіць іх. Урэшце ў мяне было на гэта поўнае права.

— Калі ўжо гутарка аб гэтым, — сказаў я, — то, можа, вас зацікавіць, што я сам пішу за майго гаспадара гумарэскі і апавяданні і падпісваюся яго прозвішчам.

Пасажыры ўважліва і недаверліва пагледзелі на мяне, быццам пасля расказаных гісторый ім здалося дзіўным, што я таксама сабака.

— Цяпер я еду на аўтарскую сустрэчу, — дадаў я, — каб дабіць іх, — падцінуў хвост, скруціўся і заснуў.

Януш Асенка

— Еш, маленькі...

СНАТВОРНАСЦЬ

— У свой час бацька папраўдзе прымусіць мяне заснуць, калі я капрызіў і не хацеў класціся ў ложак, — кажа Кастусёў Пятрук („Карандаш", беластоцкі магістр).

— Як жа ён гэта рабіў?

— Ён браў мяне на рукі і высока падкідаў уверх.

— І гэта ўсё?

— Бачыце, у нас была вельмі нізкая хата.

НІЎКА

ТОЛЬКІ Ж ВЫТРЫСЯ!

Захацелася аднойчы Кастусю сярод ночы выпіць. Ціха ўстаў з ложка, каб жонкі не разбудзіць, падыйшоў да стала. Толькі падняў шклянку да рота, аж тут прачнулася жонка ды й пытае:

— Што ты там, Кастусь, робіш?

— Ды мыюся.

— Памыйся, памыйся, мой галубок. Там у духоўцы ёсць каўбаса, вытрыся добранька ды лягай, бо заўтра рана ўставаць.

ЭЛАЧКА

У Элачкі была вельмі ўдалая лялька: вялікая, прыгожая. Яна заплюшчвала вочкі, калі Элачка клала яе спаць, і пяшчотна вымаўляла: „Мама"...

Нейк маці прыкмеціла, што лялька перастала гаварыць.

— Элачка, а чаму гэта лялька не гаворыць?..

— А мы з ёю пасварыліся, я яе крыху набіла; дык яна не размаўляе са мною — такая наравістая лялька...

ШКАДАВАННЕ

Я гордых дзяўчат не люблю.
Дурны, я не цаніў нічога!
Я футра табе падарыў,
А ты пакахала другога.
А гордая, знаю, была б,
Дык футра назад аддала б.

Яўген Верабей

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Дацэнт доктар Трафім Скок падарожнічае па Захадзе. Гаспадар атэля пытае яго:

— Ну, як вы спалі?

— Вельмі дрэнна. Увесь час па сценах бегалі тараканы.

— Дарагі сэр, за такую мізэрную плату мы не маем магчымасці арганізаваць ночны бой быкоў!

ГУМАР 3

ЗНАЙШОЎ ВЫХАД

Паехаў задрыпанец на заробкі. Працуе трохі і думае, як бы гэта напісаць дамоў, каб пасылку выслалі. Думаў, думаў і напісаў:

„Жонка! Вышлі мне іголку, а каб яна не заржавела, уваткні яе ў сала ды, глядзі, не вельмі глыбока, каб не пракалола [illegible] з гарэлкаю."

...Ён намагаўся прадоўжыць сваё жыццё за кошт дзяржавы.

...Ён любіў працу. Быў гатовы глядзець на яе гадзінамі.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Раі Андрэюк з Істока, Ірэны Троц з Рудут, Ірэны Сахарчук, Яна Врублеўскага, Эвы Маркоўскай, Данкі Мразоўскай, Бэаты Врублеўскай, Бажэны Бароўскай, Малгажаты Заянчкоўскай, Анджэя Банькоўскага з Бельска, Галены Гаінскай, Галіны Капчэўскай са Страблі і дзяўчат з Парцава змяшчаем песню

НА ХВІЛІНКУ

Гапка кажа мужу: — Я збегаю на хвілінку да суседкі. А ты не забудзь праз кожныя паўгадзіны памешваць суп.

— Табе звоніць нейкая жанчына.

І МНОГА, І МАЛА

— Тата, скажы, кубаметр дроў — гэта многа ці мала?

— І многа, і мала. Калі іх купляеш, то мала, а калі пілуеш ды шчапаеш — ой, як многа!

ПАГРОЗА

Муж расказвае жонцы:

— На нашым заводзе такое творыцца, што проста жах! Але няхай дырэктар ведае: калі яму ўдалося заціснуць мне рот, то вочы на недахопы закрыць не ўдасца.

РАЗЛІК

— Мая дзяўчына не хоча ўжо больш чакаць... Пайду да бацькі і папрашу згоду на шлюб.

— Хлопча, яе бацька цябе прэч прагоніць...

— Я на гэта і разлічваю.

АДСТАЛА АД ЖЫЦЦЯ

Нейк раніцай Кастусіха завітала да Хвядзюлінай Красавіцы:

— А што, кума, новенькага чуваць?

— Ды адкуль мне ведаць, калі я ўчора цэлы вечар прасядзела ля тэлевізара.

ЛОГІКА ПАДЗЕЙ

— Што ты ўздыхаеш, Трыфан? — здзівіўся загадчык фермы.

— Як не ўздыхаць, — адказвае той, — калі прапала трыццаць пяць парасят!

— Калі?

— А тады, як было вяселле вашага сына.

— Ну і што?

— Нічога асаблівага, але заўтра выходзіць замуж мая дачка...

КУР'ЁЗЫ

НЕЗВЫЧАЙНЫ ВАРТАЎНІК

Нью-Йорк. Браты Джэймс і Цім Шэрлі доўгі час спадзяваліся на важкі замок, каб зберагчы ад налётаў грабежнікаў зброевую краму, якую яны трымаюць у Індыянаполісе (штат Індыяна). Але ён аказаўся ненадзейнай аховай. На працягу апошніх пяці месяцаў у краме двойчы пабывалі ўзломшчыкі.

Браты задумаліся над больш сур'ёзнымі мерамі, якія ахавалі б іх ад грабежнікаў. Спачатку яны хацелі набыць сабаку, затым — устанавіць сістэму электроннага „вартаўніка". Нарэшце яны вырашылі завесці ў сябе ў краме... льва. „Піжон", як празвалі звера, аказаўся кемлівым. Ён ужо навучыўся прыносіць гаспадарам кінутую палку і начамі дакладна нясе вартаўнічую службу. Ва ўсякім разе, спроб прабрацца ў краму не было.

НЕЧАКАНАЯ ПРЫЧЫНА

Хельсінкі. Гэтымі днямі на цэлюлозна-папяровых камбінатах канцэрна „Энса-гутцайт" у гарадах Тайніакаскі і Каукапяя была спынена работа. Машыны спыніліся з-за атсутнасці электраэнергіі, электрыкі праверылі на заводах усю праводку, усе злучэнні, кабель, прыборы, але няспраўнасці знайсці не маглі.

Толькі праз 18 гадзін удалося высветліць прычыну, калі праверылі стан аднаго з рубільнікаў, якія звязаюць лінію падачы электраэнергіі прадпрыемствам канцэрна. Пад пластмасавы каўпак забраўся пацук. Ён і выклікаў кароткае замыканне і спыніў работу на двух камбінатах.

Між НАМІ

Дзіця спачатку поўзае, а потым ходзіць. Некаторыя дарослыя робяць наадварот.